

Zahra Sharifi
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden amk -tutkinto
Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus
Sosionomi
Opinnäytetyö
kevät 2021

LAPSI, LUONTO JA KIELI VARHAISKASVATUKSESSA

Tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia

Toimintatuokioiden kehittäminen varhaiskasvattajille

TIIVISTELMÄ

Zahra Sharifi

Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa

47+27

Kevät, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyö ”Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa” on toiminnallinen ja kehittämispainotteinen kokonaisuus, jonka tavoitteena on tukea lapsen kielen kehitystä luontoa oppimisympäristönä hyödyntäen. Lisäksi tavoitteena on luoda käytännön mahdollisuuksia lapsen tiedolliseen ja kielelliseen oivaltamiseen. Kielen avulla lapsi oppii ajattelemaan, tuntemaan, tiedostamaan ja havainnoimaan eri asioita.

Toimintatuokion kokonaisuutta on käytännössä kokeiltu syksyllä 2020 Helsingin kaupungin Rastilan päiväkodissa, opiskeluuni liittyvässä työharjoittelussa 10.8.-13.11.2020. Opinnäytetyössä täydennän, uudelleen testaan ja uudistan aikaisemmin kokeilemaani toimintatuokiomenetelmää. Menetelmän avulla havainnollistetaan lapsen ja ryhmän kielellistä ja toiminnallista oppimista.

Toimintatuokiot toteutettiin Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodissa ryhmätyönä 5-vuotiaiden lasten ja heidän ryhmänsä aikuisten kanssa 5.2.-22.2.2021 välisenä aikana. Ryhmässä oli kymmenen lasta, joista yhdeksän oli vieraskielisiä. Toimintatuokiot ovat pedagoginen kokonaisuus, jonka aiheina olivat eläimet, metsä, aistit, sää ja vuodenaajat. Toteutuksen ja havaintovälineiden avulla rohkaistiin lapsia sanallisen ilmaisun löytämiseen. Tuokiot toteutettiin koronamääräysten mukaisesti päiväkodin ulkotiloissa. Suunnitelmarungossa on tuokioiden aiheet, toteutustapa ja toteutusmuoto. Tuokioiden toteuttamiseen ei tarvittu erillistä budjettia, vaan välineet ja tarpeistot löytyivät päiväkodista.

Tämän opinnäytetyön menetelmä pohjautuu kirjalliseen aineistoon, jonka avulla toimintatuokioita voidaan toteuttaa myös eri päiväkodeissa. Menetelmää voidaan soveltaa eri-ikäisille ja erikielisille lapsiryhmille päiväkodin oman tarpeen mukaisesti. Toivon, että tästä opinnäytetyöstä on hyötyä varhaiskasvatuksen arjen toimintojen toteuttamisessa.

Avainsanat: kieli, kulttuuri, monikielisyys, lapsi, luonto, varhaiskasvatus, varhaiskasvatuslaki

ABSTRAC

Zahra Sharifi

Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa

47+27

Spring, 2021

Diakonia-Ammattikorkeakoulu

Bachelor degree sociology

Early Childhood Education Teacher Qualification

This Thesis is a functional development-focused entity called “Child, Nature and Language in Early Childhood Education”, according to which the nature of a child's language development is utilized as a learning environment. In addition, the aim is to create practical opportunities for the child's cognitive and linguistic relativity. Through language, a child learns to think, feel, become aware of and perceive different things.

The action session was practically tested in the autumn of 2020 at the Rastila kindergarten, in the city of Helsinki. In the thesis, I supplement, retest and renew the activity method I tried earlier. The method illustrates the linguistic and functional learning of the child and the group.

The activity sessions were carried out in the Hepopuisto kindergarten in the city of Vantaa as group work with 5-year-old children and the group teachers between 5 February and 22 February 2021. There were ten children in the group, nine of whom spoke a foreign language as their mother tongue. The sessions were a pedagogical ensemble with themes of animals, forest, senses, the weather and yearly seasons. Through all the activities and visual aids, the children were encouraged to find verbal expression. The sessions were carried out in accordance with Covid-19 regulations in the outdoor area of the kindergarten. The framework of the plan contains the topics of the moments, the method of implementation and the form of implementation. There is no need for a separate budget to carry out the sessions as the tools and supplies can be found in the kindergarten.

The method of the thesis is based on literary material, which can be used to implement activities in different kindergartens. The method can be applied to groups of children of different ages and in different languages according to the kindergarten's own needs. This thesis could be useful in implementing the everyday functions of early childhood education.

Keywords: Child, nature, language, early childhood education, early childhood education law, multilingualism, culture

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	5
2 LUONTO VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ	7
2.1 Varhaiskasvatuslaki	7
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma	8
2.3 Lapsen osallisuus	9
2.4 Luonto oppimisympäristönä	9
3 KIELEN KEHITYKSEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA	12
3.1 Kielen kehitys eri ikävaiheissa.....	12
3.2 Oman äidinkielen tukeminen varhaiskasvatuksessa	14
3.3 Kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen varhaiskasvatuksessa	15
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	17
5 KEHITTÄMISTOIMINNAN YMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖKUMPPANI	18
6 KEHITTÄMISTOIMINNAN PROSESSI.....	19
6.1 Opinnäytetyöhön liittyvät tutkimukset.....	19
6.2 Kehittämistoiminnan suunnittelu	19
6.3 Kehittämistoiminnan toteutus	21
6.3.1 Ensimmäinen tuokio.....	23
6.3.2 Toinen tuokio	27
6.3.3 Kolmas tuokio	31
6.3.4 Neljäs tuokio	37
6.4 Arviointi ja palaute.....	40
6.4.1 Kehittämistoiminnan itsearviointi	40
6.4.2 Palaute henkilökunnalta ja lapsilta.....	42
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	44
7.1 Uutta materiaalia päiväkodin arkeen.....	44
7.2 Pohdinta	44
7.3 Eettisyys ja luotettavuus.....	48
LÄHTEET	49
LIITTEET	53

1 JOHDANTO

”Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa” on menetelmä, joka tarjoaa hyvin suunniteltuna ja rajattuna monia käytännön mahdollisuuksia lapsille niin tiedolliseen, kuin kielelliseenkin oivaltamiseen. Luonto on lähtökohtaisesti jokaiselle sama asia, koska se on maata, metsää, eläimiä, luonnonmuodostumia, vesistöjä, värejä sekä säähavaintoja. Ihmisillä on viisi aistia, joita ovat näkö-, kuulo-, haju-, maku- ja tunneaisti. Näiden aistien avulla ihminen pystyy muodostamaan kokonaisuuden luonnon monimuotoisuudesta.

Opinnäytetyöni aiheena on lapsen ja kielen kehittymisen tukeminen varhaiskasvatuksessa tavalla, joka huomioi jokaisen lapsen oman kieli- ja kulttuuriperimän tasapuolisesti. Monikielisyden ja monikulttuurisuuden kohtaaminen on monella tavalla ajankohtainen aihe, joka tulee varhaiskasvatuksessa esiin jatkuvasti enenevässä määrin. Päiväkotitoiminta Suomessa on ollut käytännössä jo pitkään hyvin monikielistä. Ja uskon, että päiväkotitoiminnan varhaiskasvatuksen monikielisyys rikastuttaa kaikkien osapuolten elämää.

Olen kehittänyt varhaiskasvatukseen uutta materiaalia, joka tukee varhaiskasvatussuunnitelman mukaista pedagogista toimintaa lapsiryhmissä. Kehitetyn materiaalin tarkoituksena on tukea lapsen kielellistä kehitystä huomioimalla luontooppimisympäristönä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on jatko kehittää ja uudistaa aiemmin kehitettyä Lapsi, luonto ja kieli -menetelmää. Yhteisen kielen löytäminen edellyttää toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman mukaista tutkimuksen tuomaa viimeistä tietoa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018.)

Näiden tavoitteiden saavuttamisessa luonto ympäristönä tukee kielen kehitystä. Opinnäytetyö luo lapselle konkreettisen yhteyden luonnon ja kielen välille. Toimintatuokioiden avulla lapsi saa kielellisiä-, motorisia-, ja aisteihin perustuvia valmiuksia. Näin hän oppii ymmärtämään uusia käsitteitä ja osa-alueita. Lapsessa herää kiinnostus luonnon monimuotoisuuteen ja hänelle tulee tarve etsiä uusille asioille sanallinen muoto. Nyt toteutettavissa toimintatuokioissa on neljä aihetta,

jotka ovat metsä, eläimet, sää ja vuodenaajat sekä aistit. Toimintatuokioissa huomioidaan lapsen kehitysvaihe, korostetaan lapsen ja ryhmän vuorovaikutusta ja tuetaan lasten tasavertaista osaamisen iloa. Kerron näistä lisää kehittämistoiminnan prosessia koskevassa luvussa 6.

2 LUONTO VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Varhaiskasvatustilanne

Varhaiskasvatustilanne (L540/2018) mukaan varhaiskasvatus on opetusta, jota lapsi saa ennen koulun alkua. Sen tavoitteena on edistää ja kehittää lapsen vuorovaikutusta ja oppimista. Varhaiskasvatus painottuu pedagogiikkaan, joka pyrkii tukemaan ja ymmärtämään lasta. Aikuisten tehtävä on auttaa lasta päivän eri tilanteissa olemalla lapsen tukena niin hyvin kuin huonoinakin hetkinä. Uusi varhaiskasvatustilanne (L540/2018) astui voimaan 1.9.2018. Laki edellyttää, että päiväkodin ja perhepäivähoidon varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi (L540/2018.)

Varhaiskasvatus on jokaisen alle kouluikäisen lapsen oikeus, johon osallistumisesta vanhemmat päättävät. On suositeltavaa, että lapsi osallistuu opetukseen, sillä se edistää ja kehittää lapsen oppimista, hyvinvointia, sosiaalisuutta sekä vuorovaikutustaitoja. Varhaiskasvatuksen toteutuksessa on otettava huomioon lapsen mielipiteet sekä lapsen oikeudet osallistua sen päättämiseen/suunnitteluun, mitä päivän aikana tehdään ja mitä voitaisiin tehdä (Opetushallitus, 2021). Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valvira ja aluehallintovirastot valvovat ja ohjaavat varhaiskasvatuksen toimintoja. (Vlasov, Salminen, Repo, Karila, Kinnunen, Mattila, Nukarinen, Parrila ja Sulonen 2018, 18–19.)

Suomessa varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2019 yhteensä 253 727 lasta. Näistä kunnan kustantamassa päivähoitossa oli 193 079, perhepäivähoidossa 15 868, kunnan myöntämiä palveluseteleitä käytti 31 856 ja Kansaneläkelaitoksen yksityisen hoidon tuella oli 12 924. Lasten iän mukaan perhepäivähoidossa oli alle yhden vuoden ikäisiä yksi prosenttia, 2-vuotiaita 69 prosenttia ja 5-vuotiaita 91 prosenttia varhaiskasvatuksessa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos, 2020.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatustalain (L540/2018) mukaan opetushallitus laatii ja päättää valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Lisäksi päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa laaditaan jokaiselle lapselle oma henkilökohtainen suunnitelma. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 2019 vuoden alussa ja ne otettiin käyttöön elokuussa 2019. Uudet varhaiskasvatuksen suunnitelmat vastaavat osaltaan muuttuvan maailman haasteisiin, ja niissä huomioidaan yhteiskunnassa ja varhaiskasvatuksen ympäristössä tapahtuneita muutoksia sekä tutkimuksen tuomaa viimeisintä tietoa. (Opetushallitus, 2021.)

Varhaiskasvatuksella on ollut suotuisa vaikutus niin lasten kuin laajemmin yhteiskunnankin näkökulmasta. Varhaiskasvatussuunnitelmassa keskeisiä asioita ovat muun muassa lasten mielenkiinnon kohteiden huomioiminen, oppimisympäristöjen rakentaminen yhdessä lasten kanssa, välittävä huolenpito sekä leikin ja oppimisen mahdollistaminen. Suunnitelman avulla varmistetaan jokaisen lapsen oikeus saada tasalaatuista kasvatusta asuinpaikasta riippumatta. (Opetushallitus, 2021.) Pedagogisesti painottunut varhaiskasvatus määrittää varhaiskasvatustalain, johon on kirjattu tavoitteet ja velvoitteet (L540/2018). Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohdina ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin omien valmiuksiensa mukaisesti.

Varhaiskasvatustoiminta korostaa lapsen oikeutta leikkiin, oivaltamiseen ja osallistumiseen. Toiminta edistää lasten intoa tutkia, kokeilla ja harjoitella asioita. Näin lapset oppivat uusia taitoja ja luovat uusia merkityksiä itsestään sekä heitä ympäröivästä maailmasta. Lapset ovatkin erityisen aktiivisia toimijoita ryhmänsä jäseninä. Huoltajien osallisuuden edistäminen on yhteinen tavoite. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää toimintatapoja, joilla mahdollistetaan huoltajien osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet. Varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa myös varhaiskasvatuksen kentällä toimivia kasvattajia toimintakulttuurin uudistamiseen ja kehittämiseen. Toiminnan arvioinnissa onkin mietittävä, miten lasten kasvua, kehitystä ja oppimista voidaan tukea parhaiten. (Opetushallitus, 2021.)

Varhaiskasvatuksen laatua kehitetään systemaattisen arvioinnin avulla sekä kansallisella, että paikallisellakin tasolla. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia ja niiden toteutumista kiinnittämällä huomiota erityisesti toiminnan järjestelyihin sekä pedagogiikan toteuttamiseen. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmia arvioidaan yhdessä heidän huoltajiensa kanssa vähintään kerran vuodessa. (Opetushallitus, 2021.)

2.3 Lapsen osallisuus

Osallisuus on valintojen tekemistä ja niihin vaikuttamista. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi. Lapsella on myös oikeus tehdä valintoja eri tilanteissa. Hänellä on esimerkiksi päiväkodin arjessa oikeus päättää omasta leikistään, koska lapset voidaan nähdä oman elämänsä asiantuntijoina. Lapset oppivatkin päivittäin uusia asioita, ja he myös kokevat sekä näkevät maailman eri tavalla, muodostaen siitä oman pienen maailmansa. (Heikka, Fonsen, Elo & Leinonen, 2014.)

Osallisuudella on suuri merkitys lapsen käyttäytymiselle. Lisäksi lapsen ystävillä on vaikutusta heidän käyttäytymiseensä. Usein yhden lapsen kieltäytyessä osallistumasta toimintoihin toiset tekevät samoin. Tämä voi aiheuttaa ryhmässä hankalia tilanteita. Näissä tilanteissa opettajan tehtävänä on kertoa lapsille yhteisen osallistumisen merkityksestä ja sen tuomasta ilon tunteesta. Nämä toimintatuokit ovat lapsille suunnattuja, ja heidän mielipiteensä ovat tärkeitä niiden suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin kaikissa vaiheissa. Toimintatuokioissa on tärkeää yhteisen osallisuuden kokeminen, joka tuottaa lapsille innostavan olotilan ja ilon tunteen sekä yhdessä koettu mielenkiintoinen oppimiselämys.

2.4 Luonto oppimisympäristönä

Luonto oppimisympäristönä varhaiskasvatuksessa tarjoaa hyvin suunniteltuna ja rajattuna käytännön mahdollisuuksia sekä tiedolliseen että kielelliseen oivaltamiseen. Lapsen innostuminen uuteen ylittää monesti hänen jo olemassa olevat

kielelliset valmiutensa. Oikeiden sanojen löytäminen ja lauserakenteen muodostaminen on iso haaste uuden kielen oppimisessa. Varhaiskasvatuskäisen lapsen oppiminen ympäristössä tapahtuu pääasiassa leikkimällä, liikkumalla ja tutkimalla paikkoja. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Ympäristökasvatus on lasten toimintaa)

Luonto tarjoaa varhaiskasvatuksessa mielenkiintoisen ja palkitsevan ympäristön. Tällöin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat hyvin monipuolisesti ja lasten omakohtaiset havainnot heidän ympäristöstään lisääntyvät. Ihmettelyn, kysymysten ja toiminnan kautta lapsi kokee tulevansa kuulluksi. Luontoympäristössä korostuvat lasten osallisuus sekä mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja tästä huolehtimiseen, liikkumista ja toiminnallisuutta unohtamatta. (Suomen Latu, 2021.)

Hujalan, Turjan ja Alijoen (2020) mukaan ympäristökasvatus on käsitteenä laaja. Tiivistettynä ympäristökasvatus on sitä, että lapsi pääsee tutustuman luontoon ja sen ilmiöihin. Ympäristökasvatus on myös yhdessäoloa, vuodenaikojen seuraamista ja luonnonihmeiden tutkimista (Tuomaala & Myyryläinen, 2002, 10). Ympäristökasvatuksen tavoitteita ja sisältöjä on määritelty Suomessa jo vuodesta 1970 lähtien. Ensimmäinen tavoite ympäristökasvatuksessa on vahvistaa ihmisten tietoa siitä, että ympäristö on erittäin tärkeä hyvinvointimme kannalta. Toinen tärkeä tavoite on, että ympäristönäkökulmien huomioiminen ja ympäristöstä huolehtivan toiminnan tuominen osaksi jokaisen arkea. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Ympäristökasvatus on lasten toimintaa.)

Varhaiskasvattajien tehtävänä on antaa lapsille mahdollisuus omaksua kestävä elämäntapa niin että lapsi kokee ympäristössä olemisen oikeaksi, mieleiseksi, järkeväksi ja nautinnolliseksi eikä rajoittamiseksi tai pelkäksi velvollisuudeksi (Hujala, Turja & Alijoki, 2020.) Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2019) huomioidaan luonto oppimisympäristönä, joka tarjoaa kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen.

Lapset kokevat luontoympäristön monipuolisena ja rikkaana oppimisen ympäristönä, ja se tukee monin eri tavoin lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Luontoympäristö edistää myös lasten ympäristöherkkyyttä ja tuottaa lapsille tunnekokemuksia. Tunneperusteiset, omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin ja elämyksiin perustuvat tekijät, lisäävät lapsissa luonnon arvostamista ja niillä on myös suuri vaikutus ympäristövastuullisen käyttäytymisen syntyyn. Luontokonteksti tarjoaa lasta osallistavan oppimisympäristön, jossa lapsen taidot havainnoida luontoa voimistuvat. (Stjerna-Häkämies, 2015.)

Minnesotan yliopistossa tehty tutkimus “Childhood collecting in nature: quality experience in important places” keskittyy lapsuuden muistoihin, jotka liittyvät luontokeräilyyn, ulkopaikkoihin sekä luontoon liittyvien tunteiden ja miellelyhtymien muodostumiseen. Tutkimuksella halutaan lisätä ymmärrystä siitä, millaisia prosesseja tarvitaan luomaan lasten luontoyhteyttä. Tutkimuksen mukaan luonnossa keräily on laajalle levinnyt ja merkityksellinen kokemus osallistujien lapsuusiässä. Keräilyn avulla lapset pääsevät sukeltamaan luonnon maailmaan kokonaisvaltaisesti ja voivat kokea yhteyttä luonnon kanssa. Tutkimus toteaa myös perheen tuen sekä luontokokemusten mahdollistamisen merkityksen olevan kriittistä lapsen muodostuvalle luontoyhteydelle. (Beery & Lekies, 2019.)

3 KIELEN KEHITYKSEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Kielen kehitys eri ikävaiheissa

Kieli tukee lapsen ajattelun ja kommunikoinnin kehittymistä, jolloin se voidaan nähdä niin oppimisen kohteena, kuin välineenäkin. Lapsi oppii muun muassa ajattelemaan, tuntemaan, tiedostamaan sekä havainnoimaan eri asioita kielen avulla. Kieli toimii myös kommunikaation ja ilmaisun välineenä, ja sen avulla voidaan olla yhteydessä toisiin ihmisiin. Kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisiä osa-alueita ovat vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaraston kielitietoisuus. (Nurmilaakso & Välimäki, 2011.)

Ennen koulun aloittamista lapsen on hallittava neljä eri kielenkäytön tasoa. Ensimmäinen on oppimisen kieli, jotta hänellä ei olisi ongelmia ymmärtämisen kanssa koulussa. Toinen on itsetutkiskelun kieli, jotta lapsi osaisi eritellä omia ajatuksiaan, tunteitaan ja kertoa niistä muille. Kolmantena on vuorovaikutuksen kieli, jotta lapsen keskustelutaito ja yhteistyö olisi luonteva muiden lasten kanssa. Neljäntenä asiana on itsekseen viihtymisen kieli, jotta lapsi saisi sisältöä vapaa-aikaansa ja tottuisi suunnittelemaan omaa elämäänsä. (Opetushallitus, 2021.)

Lapsella kielen kehitys alkaa jo syntymästä lähtien ja kehittyy päivittäin vuorovaikutustilanteissa. Lapsi oppii kieltä muun muassa kuuntelemalla, puhumalla, kysymällä, laulamalla ja lukemalla. Myös yhteiset leikit ja pelit auttavat lasta kielen sekä puheen kehityksessä. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että kielellinen kehitys on hyvin yksilöllistä, sillä jokainen lapsi kehittyy ja kasvaa omassa tahdissaan. (Helsingin kaupunki, 2020.) Kielen oppiminen ja ymmärtäminen sekä asioiden ilmaiseminen tapahtuvatkin hieman eri ikävaiheissa (Pihlaja, Viitala, Paakkolanvaara, & Hiltunen, 2018).

0–6-vuotiaiden lasten puheen ja kielen kehitys vaihtelee, kieliosaamisen karttuessa huomattavasti erityisesti näinä ikävuosina. Lapsen syntyessä äidin hellä kosketus ja kontakti ovat erityisen tärkeitä lapsen kehityksen kannalta. Vauva

jokeltelee jo 7–9 kuukauden iässä, ja 10–15 kuukauden iässä hän alkaa ilmaista itseään erilaisilla eleillä, kuten käsien heiluttelulla. Ensimmäiset sanansa lapsi sanoo usein noin vuoden ikäisenä. Puolentoista tai kahden vuoden ikäisenä lapsi puolestaan alkaa vähitellen ymmärtämään ja käyttämään enemmän sanoja ilmaistakseen itseään. Tuolloin lapsi pystyy jo noudattamaan hänelle annettuja yksinkertaisia ohjeita. (Helsingin kaupunki, 2020.) Kun lapsi on yli 2-vuotias, hänellä on jo hallussa yli 200 erilaista sanaa, ja hän osaa yhdistää sekä taivuttaa sanoja. Tässä kehitysvaiheessa lapsi oppii päivittäin uusia sanoja. Aluksi lapsi käyttääkin enemmän esineiden ja asioiden nimiä sekä tekemistä ilmaisevia sanoja, mutta vähitellen hän alkaa käyttämään yhä kuvailevampia sanoja puheessaan. (Helsingin kaupunki, 2020.)

3-vuotiaana lapsi osaa jo puhua niin, että suurin osa puheesta on ymmärrettävää myös vieraille aikuiselle. Lapsi osaa kolmen vuoden iässä myös käyttää apuverbejä sekä muodostaa ja käyttää käsky-, kielto- ja kysymyslauseita, ilmaisten esimerkiksi esineen paikkaa tai sijaintia. 3-vuotias lapsi osaa myös käyttää adjektiivien vertailumuotoja, ja on kiinnostunut sanaleikeistä ja loruista. 4-vuotias lapsi puolestaan ymmärtää jo paremmin, mitä hänelle puhutaan. Hän osaa myös kertoa asioista samalla tavoin kuin aikuiset arkipuheessa. Tällöin lapsi osaa jo muun muassa sanojen taivuttamista ja lauseiden muodostamista. Lisäksi tässä kehitysvaiheessa lapsi osaa kyseenalaistaa asioita sekä kertoa tarinoita ja satuja. (Helsingin kaupunki, 2020.)

5-vuotiaana lapsi osaa käyttää monipuolista ja sujuvaa kieltä, jolloin puhe on selkeää ja useimmat äänteet onnistuvat hyvin. Tässä iässä tietyt äänteet, kuten R, D, ja L ovat kuitenkin vielä kehitysvaiheessa. 6-vuotiaana lapsen sanavarasto on jo huomattavan laaja, eikä ääntämisen kanssa ole ongelmia. Lapsi osaa vuorovaikutuksen perustaidot: hän keskittyy kuuntelemaan puhetta, hän pystyy esittämään kysymyksiä kuulemastaan, hän toimii annettujen ohjeiden mukaisesti ja hän vastaa kysymyksiin sekä puhuu vuorotellen. (Helsingin kaupunki, 2020.)

3.2 Oman äidinkielen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Oma äidinkieli antaa lapselle tärkeän kielellisen pohjan. Uudet kielet ja kulttuurit avartavat lapsen oppimista ja elämää. Äidinkieli on myös ajattelun kieli. Oman kielen avulla lapsi puhuu, kirjoittaa ja pitää yhteyttä ympäröivään yhteisöön. Äidinkieli toimii myös pohjana uuden kielen oppimiselle, ja usein oman äidinkielen hyvä hallinta rohkaiseekin lasta uusien kielten oppimiseen. (Peda i.a.) Jokaisella lapsella on oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen. Varhaiskasvattajan velvollisuus on ottaa huomioon lapsen äidinkieli ja kulttuuri myös erilaiset katsomukset tulee huomioida varhaiskasvatuksessa. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Vieras- ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen)

Kasvattajien tulee yhdessä pohtia sitä, miten varhaiskasvatuksessa voidaan tukea lapsen oman kielen ja kulttuurin säilymistä sekä kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi varhaiskasvattajilla on tiedottamisvelvoite, eli heidän täytyy kertoa vanhemmille oman äidinkielen merkityksestä ja tärkeydestä sekä tukea vanhempia lapsen oman äidinkielen kehittämisessä. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020) Oman äidinkielen oppimisen tukeminen toteutuu omien vanhempien ja perhepiirin avulla. Mitä paremmin vanhemmat ja läheiset tukevat lapsen kielen kehitystä, sitä nopeammin kielitaito ja osaamisen ilo kasvaa. Kielen kehitys täydentyy muun muassa monipuolisella kotikielellä, kuvakirjoilla, satukirjoilla, lauluilla ja kieltä kehittäville leikeille. Oma äidinkieli ja itsensä ilmaiseminen rohkaisee lasta monipuolisesti myös uusien asioiden oppimiseen. Hyvä äidinkielen taito jo ennen koulun alkua antaa monia valmiuksia esimerkiksi uusien kielten oppimiseen. (Peda, i.a.)

Jokaisen lapsen omaa kieltä ja kulttuuria tuleekin arvostaa niin, että se näkyy varhaiskasvatusympäristön arjessa. Monikulttuurinen varhaiskasvatus luo arvostavan ilmapiirin varhaiskasvatusympäristössä. Varhaiskasvattajien tehtävänä on rohkaista lapsia oman kielensä käytössä varhaiskasvatusympäristössä. Näin saamme aikaan monikulttuurista varhaiskasvatusta. Mitä nuorempana lapsi oppii tuntemaan muita kieliä ja kulttuureja, sitä nopeammin hän pystyy esimerkiksi omaksumaan ja oppimaan uuden kielen. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Vieras- ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen.)

3.3 Kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen aloittaminen on tärkeä vaihe jokaisen lapsen elämässä, sillä varhaiskasvatus tukee lasten vertaissuhteita, kotoutumista lähiympäristöön sekä auttaa siirtymistä lähikouluun mahdollisimman turvallisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018). Varhaiskasvattajien ja huoltajien yhteistyön aloittaminen varhaisessa vaiheessa voi auttaa erityisesti vieras- ja monikielisiä lapsia päiväkodin arjessa. Varhaisen yhteistyön aloittaminen auttaa molempia osapuolia saamaan tietoa ja käsitystä toistensa toimintatavoista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa huomioidaan vieraskielisten ja monikielisten lasten kehitykseen, oppimiseen sekä hyvinvointiin liittyviä tavoitteita, sisältöjä ja toimintatapoja. Tavoitteena on tukea lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä, jotta lapsi kokee oman ja perheensä kielen sekä kulttuurin arvostetuksi ja hyväksytyksi (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa). Kasvattajilla on myös oltava hyvät suhde- ja kohtaamistaidot sekä kulttuurien tuntemusta, jotta eri kulttuureista tulevien perheiden kohtaaminen varhaiskasvatuksessa olisi toimiva. Lisäksi varhaiskasvattajilla on oltava kykyjä ottaa huomioon perheiden erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, luku Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa.)

Patricia Eadien, Hannah Starkin ja Frank Niklasin (2019) australialaisessa tutkimuksessa *“Quality of Interactions by Early Childhood Educators Following a Language-Specific Professional Learning Program”* tutkittiin varhaiskasvattajien käyttämän kielipainotteisen ja ammatillisen oppimishjelman vaikutuksia opettajien ja lasten välisen vuorovaikutuksen laatuun sekä sen vaikutuksiin, etenkin pienten lasten sanavarastoon. Melbournen yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksessa tehdyn tutkimukseen pohjana oli aiempi näyttö siitä, että kasvattajan ja lapsen välinen laadukas vuorovaikutus tukee mahdollisuuksia sekä edistää hyvän kielitaidon kehittymistä (Eadie, Stark & Niklas 2019). Tutkimus tehtiin tarkkailemalla kasvattajien toimintatapoja 14 viikon ajan 38:ssä eri varhaiskasvatuspalveluryhmässä. Tutkimuksesta ilmeni, että tulevaisuuden varhaiskasvatuksen kehitystyössä tulee huomioida todetut ja tutkitut opetusohjelmat sekä toimintatavat.

Hyvän kielitaidon kehittämisen perusteita ja muotoja selvittää yliopistonlehtori Marita Kela (2021) artikkelissaan ”Tarvitaanko päiväkodeissa erillisiä suomi toisena kielenä (S2) -tuokioita?” Artikkelissa pohditaan suomi toisena kielenä tuokioiden tarpeellisuutta, miten usein niitä pitäisi olla lapsille, joilla on jokin muu kuin suomen kieli kotikielenä. On ajateltu, että lapset omaksuvat kielitaidon itseksensä ja niin voi käydäkin. Puhumalla tapahtuva sosiaalinen vuorovaikutus ja omien tunteiden suullinen ilmaisu voitaisiin ottaa tietoisena kielikasvatuksen tavoitteeksi (Kelan, 2021). Kielikasvatusta voidaan rikastaa S2-tuokioilla. Kela (2021) esittelee artikkelissaan ”Kieli käyttäytymismuoteissa” päiväkodeissa käytössä olevan kielipainotteisen puolentunnin mittaisen kokonaisuuden. Kokonaisuus on erittäin selkeä ja se sisältää tapahtumakohtaisesti päiväkodin arjen koostumuksen.

Nyky-yhteiskunnassamme lapset kohtaavat lähes päivittäin eri kieliä puhuvia ihmisiä, ja tämä voi johtaa siihen, että lapsen tarve tulla ymmärretyksi omalla kielellänsä kasvaa. Tällöin hän etsii omaan viitekehukseensä liittyen muotoja, joilla hän voisi ilmaista itseään ja ymmärtää muita kieliä puhuvia ihmisiä. Yhteinen kieli antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen, jossa jokainen ryhmän jäsen voi tuoda esiin omat ajatuksensa ja ideansa. Päiväkodin varhaiskasvatuksessa tiedostetaan tämänkaltainen tilanne sekä ollaan valmiita uudistettujen ja rohkeiden suunnittelemien mukaisesti poistamaan kaikin tavoin monikielisyyden käytännön vaikeuksia. Edellä mainitut asiat nousevat esiin erityisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2016 ja 2018 ja esiopetukseen opetussuunnitelman perusteissa 2014. (Hujala, Turja & Alijoki, 2020, Vieras- ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tarkoituksena on jatko kehittää ja uudistaa aiemmin kehitettyä Lapsi, luonto ja kieli -menetelmää. Tavoitteena on, että uuden menetelmän avulla varhaiskasvatuksessa voitaisiin tulevaisuudessa tukea kaikkien lasten kielellistä kehitystä, mutta erityisesti suomea toisena kielenä puhuvien lasten kielen kehittymistä tämän opinnäytetyön puitteissa. Tämän lisäksi menetelmä tarjoaa valmiuksia lapsille tuleviin opintoihin ja elämää varten. Tavoitteena on myös tukea lapsen kielen kehitystä hyödyntäen luontoa toimintaympäristönä sekä luoda monipuolisia mahdollisuuksia lapsen tiedolliseen ja kielelliseen oivaltamiseen.

Kehittämistyön lähtökohtana on yhteiskehittäminen, jossa lapset ja työntekijät yhdessä arvioivat käytetyn menetelmän toimivuutta päiväkotiympäristössä. Yhteiskehittäminen on hyvä keino toteuttaa muutoksia ja juurruttaa uusia, osallistavia toimintamalleja (Työterveyslaitos, 2017). Uskonkin, että hyvin suunnattu ja suunniteltu toimintatuokio-menetelmä lähentää lapsia, päiväkotiryhmää, henkilökuntaa sekä antaa uusia myönteisiä kokemuksia kaikille tuokioon osallistuneille osapuolille, koska luonto sisältää jokaiselle samat lähtökohdat omasta kielestä ja kulttuurista huolimatta.

5 KEHITTÄMISTOIMINNAN YMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Opinnäytetyön pohjana on varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukainen laadukas pedagogiikka. Hyvin suunniteltu varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta toimintoihin sekä se lisää aktiivista toimijuutta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018). Opinnäytetyössäni olen tukenut näiden tavoitteiden toteutumista kehittämällä menetelmän myönteisten oppimiskokemusten lisäämiseksi.

Työelämäkumppani opinnäytetyössäni oli Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkotinäkö. Toimintatuokiot toteutettiin Hepopuiston päiväkodin 5-vuotiaiden ryhmässä, jossa oli kymmenen lasta, joista vain yhden äidinkieli oli suomi. Tästä johtuen lasten, henkilökunnan ja vanhempien oli erittäin vaikeaa ymmärtää toisiaan. Yhteisen kielen puuttuminen aiheutti toistuvasti hankalia tilanteita kaikille osapuolille. Toimintatuokiot piti suunnitella ja toteuttaa niin, että kaikki osapuolet saivat mahdollisimman selkeät sekä ymmärrettävät ohjeet toimintatuokioihin osallistumiseen.

6 KEHITTÄMISTOIMINNAN PROSESSI

6.1 Opinnäytetyöhön liittyvät tutkimukset

Loris Malaguzzin (1920–1994) kehittämä Reggio Emilia -pedagogiikka antaa teollisen perustan ja arvopohjan toiminnallisten tuokioiden suunnitteluun (Varhaiskasvatuksen didaktiset pajat, 2020). Malaguzzin teoria hahmottaa tietoa, oppimista sekä elämää laajemmin. Aineisto korostaa muun muassa moninaisuuden kunnioitusta, demokratiaa, osallisuutta, oppimista, leikkiä, iloa ja tunteita. Reggio Emilia -pedagogiikka sisältää havainnollisesti esitettyä merkittävää pohjaa varhaiskasvatukselle. Dokumentoinnin osuus ja sen tärkeys esitetään tekstissä niin, että lukija ymmärtää sen laajan merkityksen. Etenkin arjen kiireen ja voimavarojen rajallisuuden keskellä on hyvä kerrata nyt esitettyjä ajatuksia, jotta jokainen voisi löytää työhönsä iloa ja palkitsevuutta. (Varhaiskasvatuksen didaktiset pajat 2020.) Dokumentointi on toimintojen kirjaamista, kuvaamista, videointia ja lasten havainnointia. Aikuinen voi havainnoida lasta kirjaamalla lasten toimintoja heti havainnointilomakkeella. (Koivunen & Lehtinen, 2015).

Tässä opinnäytetyössä hyödynnän Reggio Emilian -pedagogista dokumentointia opinnäytetyöni suunnittelussa sekä toimintatuokioiden toteutuksessa. Kirjaan muun muassa lasten ja aikuisten ehdottamia ideoita ja ehdotuksia vihkoon, otan kuvia ja videoita tuokioista sekä kirjoitan raportin koko työstä. Varhaiskasvatuksessa dokumentoinnin avulla voidaan herättää lasten ja aikuisten keskuudessa keskustelua, osallisuutta sekä yhteisiä, unohtumattomia kokemuksia (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen, 2017).

6.2 Kehittämistoiminnan suunnittelu

Tässä opinnäytetyössä toteutin Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodissa 5—vuotiaiden lapsiryhmälle pedagogisen kokonaisuuden neljänä eri aiheisena toimintatuokiona. Toteutuksen sisältö oli ”Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa”, ja tuokiot toteutettiin päiväkodin ulkotiloissa. Suunnittelin toimintatuokiot

niin, että ne soveltuvat kaikkiin päivähoidon tilanteisiin, jotta niitä olisi mahdollista toteuttaa myös muissa päiväkodeissa.

Kehittämistoiminnan prosessi on uusi kokonaisuus, johon pohjautuen, olen etsinyt materiaalia lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen, hyödyntäen luontoa oppimisympäristönä. Lapsen kielellisen kehityksen tukeminen luonnon arkisten aiheiden ja materiaalien, kuten kuvien avulla on havainnollistettava selkeästi ja yksinkertaisesti. Näin toteutettu havaintomenetelmä tarjoaa lapselle elämyksen ja oivalluksen, joiden avulla lapsi voi tutkia onko kuvassa esimerkiksi talvi vai kesä. Tai pohtia mitä sanat kylmä ja kuuma tarkoittavat.

Olin suunnitellut ja toteuttanut tässä opinnäytetyössä käyttämäni toimintatuokion kokonaisuutta aiemmin Helsingin kaupungin Rastilan päiväkodissa opiskeluuni liittyvässä työharjoittelussa ajanjaksolla 10.8.-13.11.2020. Toimintatuokiot toteutettiin päiväkodissa kerran viikossa, yksi aihe kerrallaan. Aiheet olivat metsä, eläimet, sää, ilmasto ja vuodenaajat sekä YK:n päivä, joka on 21.10.2020 ja se sattui olla samana päivänä kuin yksi toimintatuokioista päivälle. Toimintatuokioiden valmistelu sisälsi suunnitelman, toteutuksen, arvioinnin ja aihekohtaisen palautteen.

Täydensin, uudelleen testasin ja uudistin Rastilassa kokeilemaani kehittämismenetelmää Hepopuiston päiväkodissa helmikuussa 2021. Toimintatuokioista tiedotettiin vanhemmille suostumuskirjeellä (Liite 1). Käytännön toteutus sisälsi aihevalinnan, suunnitelmarungon, toteutusmenetelmän ja palauteosion. Hepopuistossa toimintatuokioiden aiheina olivat eläimet, metsä, sää ja vuodenaajat sekä aistit. Tein jokaisesta toimintatuokiosta yksityiskohtaisen suunnitelmarungon, jota hyödynsin tuokioiden aikana. Rungosta ilmenee aihe, aika, paikka, ryhmä, toteutusmuoto, havainnointivälineet, lauluhetki, leikkihetki sekä palauteosio (Liite 3).

Syksyllä 2020 toimitin Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodille yhteistyöhakemuksen liittyen opinnäytetyöhöni. Hakemus sisälsi Diakin 16.9.2020 hyväksymän opinnäytetyön ideapaperin ja Rastilassa toteutettujen toimintatuokioiden toteutusaineiston. Tapaamisessa päiväkodin johtaja lupautui esittelemään hakemukseni päiväkodille, ja myöhemmin päiväkodista ilmoitettiin, että hakemukseni

oli hyväksytty. Hyväksymisen jälkeen pidimme yhteisen puhelinpalaverin päiväkodin edustajien kanssa. Palaverissa käsiteltiin tarkemmin toimintatuokiomenetelmän yksityiskohtia, ja kohderyhmän opettaja ehdotti joitakin uusia toimintatuokioiden aiheita, jotka otin huomioon tuokioiden suunnittelussa sekä toteutuksessa.

Tammikuussa 2021 olin jälleen yhteydessä päiväkotiin opiskelutilanteessani tapahtuneiden muutosten johdosta. Esitin toivomuksen siitä, että esikouluikäisten ryhmä vaihdettaisiin 3–5-vuotiaiden lapsiryhmäksi, ja päiväkotia hyväksyi pyyntöni. Ryhmän opettaja kertoi, että päiväkodin lapsista 80 prosenttia oli vieraskielisiä ja, että vaikeaan tilanteeseen tarvitaan uusia käytännön menetelmiä, jotta jokainen lapsi voisi oppia ilmaisemaan itseään kielen avulla, parantaen yhteistyötä. Ryhmän opettaja kertoi myös, että esittämäni kehittämismenetelmän toimintatuokio idea oli innostava, rakentava ja iloinen menetelmä, joka vastaisi täydellisesti lasten tilanteen vaatimuksiin. Menetelmä suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä kaikkien osapuolten kanssa, ja sen yksityiskohdista tiedotettiin vanhemmille kirjeellä sekä sähköpostilla (Liite 1).

Toimintatuokiot toteutettiin ryhmätyönä yhdessä sovitun suunnitelman mukaan tarvittavan henkilökunnan kanssa. Menetelmän toteuttamiseen liittyvä laitteisto, tarpeisto ja aineistot olivat osa päiväkodin normaalia tarvikkeistoa. Toimintatuokion totuttaminen olikin suunniteltu joustavasti niin, ettei toteutukseen tarvittaisi erillistä budjettia, vaan tuokiot olisi mahdollista toteuttaa päiväkodissa saatavilla olevien välineiden avulla. Lisäksi toimintatuokion yhteydessä oli ensisijaisen tärkeää huomioida muun muassa lasten terveydentilat sekä mahdolliset liikunta-, kuulo- ja näkörajoitteet. Jokaista lasta tuli huomioida yksilönä hänen tarpeittensa mukaisesti niin, että kaikki voivat osallistua toimintatuokioihin.

6.3 Kehittämistoiminnan toteutus

Ryhmä, jossa toimintatuokioita toteutin, oli 10 lasta, joista yksi oli kantasuomalainen ja yhdeksän olivat ulkomaalaistaustaisia. Toteutuksen sisältö oli ”Lapsi, luonto ja kieli varhaiskasvatuksessa”, ja aiheina olivat eläimet, metsä, aistit, sää

ja vuodenajat. Tuokiot toteutettiin koronamääräyksistä johtuen päiväkodin ulkotiloissa 15.2.–22.2.2021 välisenä aikana.

Tuokioiden suunnitelmarunkoa oli päivittäin merkittävästi muokattava sään vaihtelujen vuoksi, sillä viikon pakkassääkin vaihteli 5–23 pakkasasteen välillä. Tästä johtuen viimeinen tuokio piti siirtää maanantaille 22.2.2021. Toteutuneesta suunnitelmarungosta ilmeni tuokion aihe, toteutustapa sekä toteutusmuoto. Aloitimme jokaisena toteutuspäivänä yhdessä keskustelun muun muassa päivän aiheesta ja päivän kulusta.

Tuokioiden suunnittelu, havaintovälineiden miettiminen, etsiminen ja tekeminen piti tehdä päivittäin. Lisäksi oli varattava aikaa palautteen kirjoittamiseen. Tuokioiden toteutuksista keräsin palautetta päiväkodin henkilökunnalta ja lapsilta. Toimitin päiväkodille päivittäin täytettävän palautelomakkeen, jonka toivoin heidän täyttävän. Ryhmän opettaja oli myös koko ajan mukana toimintatuokioissa, ja sain kerättyä myös häneltä palautteen tuokioista. Tuokioiden valokuvaamisen tein ohjaustyön aikana sopivissa tilanteissa.

6.3.1 Ensimmäinen tuokio

Aihe: Eläimet
Aika: 16.02.2021 klo 8.45–9.30
Paikka: Hepopuiston päiväkot
Ryhmä: 5-vuotiaat

Toteutusmuoto

Keskustelin lasten kanssa eläimistä: minkälaisia eläimiä on olemassa. Eläimiä on maalla, ilmassa, vedessä ja esimerkiksi Helsingin Korkeasaarella. Jokainen lapsi sai eläinkortin. Korteissa oli jonkun eläimen kuva ja lapsen oma nimi. Nämä kortit toimivat koko viikon lapsen nimikorttina. Lapset keskustelivat kortissa olevista eläimistä. Niiden nimistä ja asuinpaikasta. Samalla pohdittiin yhdessä, mitkä ovat esimerkiksi kotieläimiä ja mitkä elävät metsässä ja luonnossa. Ohjaaja oli kerännyt lasten korttien eläimistä taustatietoa keskusteltua varten.

Havaintovälineet

Lapsille jaettiin 10cmX14cm kokoiset kartonkiset kortit. Kortteihin oli liimattu eri eläinten kuvia ja kuvien alla luki kuvassa näkyvän eläimen nimi. Korteissa oli myös lapsen oma nimi. Ohjaaja oli valmistellut kaksikymmentä kysymystä ja vastausta eläimistä keskustelun avuksi.

Leikkihetki: kuka arvaa

Jokainen leikkijä esitteli oman eläin korttinsa vuorollaan. Tämän jälkeen lapset saivat tehdä jalanjälkiä omasta eläimestään.

Lauluhetki

Ryhmä käveli piirissä käsi kädessä laulaen yhdessä. Pikku Marjan eläinlauluista Ihahaa, ihahaa, hepo hirnähtää -laulun.

Palaute

Pikapalaute lapsilta tapahtuman jälkeen ”Huomaa minut!” -lomakkeella, ja henkilökunnan palaute erillisillä lomakkeella.

Kuva 1. Lasten henkilökohtaiset eläinaiheiset nimikortit

Ensimmäinen toimintatuokio toteutettiin talvisena laskiaispäivänä 16.2.2021 kello 8.30–9.30 välisenä aikana päiväkodin pihassa. Ensimmäisen tuokion aiheena olivat eläimet. Tuokiossa oli mukana kymmenen 5-vuotiasta lasta. Ryhmässä oli myös yksi erityistuen tarpeessa oleva lapsi, jolla oli oma henkilökohtainen avustaja. Lapsi kuitenkin osallistui mielellään toimintatuokioon. Ennen tuokioiden aloittamista laitoin jokaiselle lapselle valmiiksi istuin alustat, ja kysyin lapsilta haluaivatko he istua vai seisoa. Lasten mielestä istuminen oli hauskempaa.

Aluksi esittelin itseni ja kerroin kuka olen ja mitä olen tekemässä yhdessä ryhmän kanssa. Kerroin lapsille olevani heidän kanssaan seuraavina neljänä aamupäivänä ja tekevämme yhdessä kaikkea kivaa. Olin edellisenä päivänä tehnyt jokaiselle lapselle oman kartonkikortin, joissa oli yksi Suomessa esiintyvän eläimen värikuva. Kuvat olin poiminut Googlesta creative commons -käyttöluvalla, jonka mukaan kuvat olivat vapaasti käytettävissä. Kortteihin olin kirjoittanut lapsen nimen ennen niiden laminointia. Tein kortin yläosaan reiät ja pujotin niistä nauhan, jonka solmin takaa kiinni. Näin lapset saivat jokainen oma eläinaiheisen nimikortin kaulaansa.

Yhdessä päätettiin, että nimikortit ovat joka toimintatuokioissa mukana ja perjantaina ne luovutettaisiin jokaiselle muistoksi yhteisistä hetkistä. Heti kuin lapset saivat kortit kaulaansa, aloittivat he keskustelun siitä, mikä eläin jokaisella oli kortissaan. Kortteja annettiin myöskin päiväkodin opettajalle ja lapsen henkilökohtaiselle avustajalle, jotta kaikki voisivat osallistua tuokioon. Omassa kortissani oli valkoinen kaunis hevonen.

Tämän jälkeen lapset istuivat istuinsuojan päällä ja kertoivat aluksi omasta eläimestään. Pian kävi jo vilkas keskustelu kaikista korteissa olevista eläimistä. Mietimme yhdessä sitä, missä kissat, koirat, hevoset, linnut ja kalat elävät. Juttelun aikana jokainen sai miettiä sitä, kuinka hänen korttinsa eläin äänteli. Myös aikuiset esittelivät oman eläimensä. Yksi lapsista halusi jäädä sivuun eläinkorttien esittelystä. Luulen, että hänestä tilanne tuntui ehkä vähän hankalalta.

Kerroin lapsille, että siirtyisimme seuraavaksi katokselta pihalle. Pyysin lapsia esittämään vuorollaan sen, miten hänen eläimensä liikkui. Pihassa alkoi hauska meno ja meininki, kun kolmetoista eläintä juoksi, hyppi, lensi ja lopulta kalakin ui pihassa. Yksi lapsista oli hämmästynyt eikä osannut esittää sitä, kuinka lampaat liikkuvat. Mietimme yhdessä asiaa ja löysimme lampaallekin liikkumistavan.

Tuokion jälkeen menimme piiriin ja lauloimme kaikki yhdessä Pikku Marjan Eläinlauluista Ihahaa, ihahaa, hepo hirahtaa -laulun (Karviaiset, 2009). Laulu kertoo pienestä Silja-tytöstä, joka ratsastaa hevosella. Marjatta Meritähden säveltämän, Pikku-Marjan eläinlauluja -nimisen levyn ovat tehneet Karviaiset vuonna 1980. Kyseinen lapsikuoro muodostui Hakunilalaisista lapsista, ja heidän levynsä on edelleen yksi Suomen suosituimmista lastenlaululevyistä. (Hauru, 1999.)

Kysyin lapsilta, onko laulu heille tuttu ja osaavatko he laulaa sen. Suurin osa lapsista vastasi, että osaavat laulaa ja sen he alkoivat laulaa. Laitoin puhelimesta laulun soimaan, jonka jälkeen kaikki aloimme pyöriä ympäri käsikädessä laulaen Pikku Siljalle. Laulun jälkeen kysyin uudestaan lapsilta, oliko laulu kiva ja olivatko he aikaisemmin laulaneet tätä laulua. Suurin osa lapsista vastasi, että he olivat kuulleet tämän ja, että se oli kiva laulu. Kaikki lapset olivat mielissään eläinkortteista. Korttien avulla heille tuli tutummaksi 13 Suomessa asuvaa eläintä, niiden

nimet ja myöskin jonkun verran niiden elintavat. Lapsen oma nimi kortissa lisäsi eläintapahtumaan mielenkiintoa. Kuvakortin avulla lapsi voi myöhemmin kertoa kotona esimerkiksi omasta koirakortistaan.

Palautteen kerääminen talvisena pakkaspäivänä ulkona lapsilta osoittautui hie-
man haasteelliseksi. Palaute oli lähinnä keskustelua siitä, mistä pidettiin, mitä
olisi ollut kiva tehdä enemmän. Tästä johtuen kerroin lapsille valmiiksi sen, mitä
tulisimme tekemään yhdessä seuraavana päivänä. Kerroin, että aiheena olisi
metsä ja, mitä siellä voisi tehdä. Yksi lapsista sanoi, että metsässä voi leikkiä.
Lapsen ehdotus oli hyvä, joten arvelin, että huomisen tietoradasta tulisi kiva yh-
teinen leikkituokio. Lapset olivat hienosti mukana loppuun asti, vaikka välillä oli
hetkiä, jolloin lasten keskittyminen oli vähän katkonaista. Henkilökunta antaa tuo-
kioista palautteen myöhemmin kyselylomakkeella.

Toimintatuokioiden pohjana on opinnäytetyöni aihe *Lapsi, luonto ja kieli varhais-
kasvatuksessa*. Eläintuokion avulla lapset saivat konkreettisia vaikutteita muun
muassa eri eläimistä sekä niiden elintavoista. Tuokion aikana ilmeni, että kau-
punkilaisen lapsen on vaikea tietää, kuinka esimerkiksi lammas liikkuu. Päivän
aikana huomasin, että monet kotieläimetkin ovat lapsille lähes tuntemattomia.
Huomasin kuitenkin lapsista sen, että luonto ja sen ilmenemismuodot olivat kiin-
nostavia lasten mielestä, kunhan asiat esitettiin heille konkreettisesti ja rohkai-
sevasti.

6.3.2 Toinen tuokio

Aihe: Metsä
 Aika: 17.02.2021 klo 8.30–9.15
 Paikka: Hepopuiston päiväkot
 Ryhmä: 5-vuotiaat

Toteutusmuoto

Ennen tuokioiden alkua tein lapsilta salaa pihaan tietoradan, jonka alueen merkasin päiväkodin tarvikkeilla. Seuraavaksi piilotin puiden taakse kolme kysymyskirjekuorta. Jokaisessa kuoressa oli neljä kuvakirjekysymystä. Tämän jälkeen lapset tulivat ulos ja puhuimme yhdessä metsästä. Jaoin lapset kahteen ryhmään. Sitten aloitimme tietorataleikin, ja kumpikin ryhmä lähti vuorotellen etsimään omia kirjekuoria radan varren puista. Kun kaikki kuoret oli löydetty, menimme piiriin ja kumpikin ryhmä avasi omat kirjekuorensa. Tämän jälkeen lapset kertoivat, mitä kirjekuoresta löytyi. Sen jälkeen menimme piiriin ja kerroin lapsille mitä seuraavaksi tehtäisiin.

Havaintovälineet

kysymykset, välineet tietoradan valmistelulle

Lauluhetki

Bussilaulu

Leikkihetki: puuhippa

Jokainen leikkijä valitsee itselleen puun, jossa asuu. Yksi leikkijöistä on ilman puuta. Kun hän huutaa: ”Talo palaa, pakko vaihtaa”, täytyy kaikkien leikkijöiden vaihtaa puuta. Ilman puuta ollut leikkijä yrittää samalla saada itselleen puun. Se, joka jää ilman puuta, jää uudeksi huutajaksi. (Leikkipankki, i.a.)

Palaute

Pikapalautte lapsilta tapahtuman jälkeen Huomaa minut! -lomakkeella. Henkilökunnan palaute erillisellä lomakkeella.

Kuva 2. Lapset keksivät, että metsäjärvellä voi uida ja istua veneessä.

Toinen toimintatuokio toteutettiin pakkaspäivänä 16.2.2021 kello 8.30–9.15 välisenä aikana samassa tutussa paikassa. Olin suunnitellut tuokioiden ajankäytön huomioimalla lapsiryhmäni ikäkauden ja heidän valmiutensa yhtäjaksoiseen työkentelyyn. Tänäaän aiheenamme oli metsä ja mukana oli kahdeksan lasta ja ryhmän opettaja. Ennen kun lapset tulivat pihaan, olin tehnyt tietoradan valmiiksi ja piilottanut tietokuoret puiden taakse niin, että niiden löytäminen oli lapsille vähän haastavaa.

Kun lapset tulivat paikalle, yksi heistä sanoi heti, että ”mä näin mitä sä teit”. Tämän jälkeen kerroin kaikille lapsille, että tein tietokuorten piiloradan. Sitten annoin jokaiselle lapselle oman eläinkortin kaulaan, ja lapset tarkistivat heti, mikäli kortti oli sama kuin edellispäivänä. Tämän jälkeen lapset jakautuivat kahteen ryhmään, joissa oli neljä lasta ja yksi aikuinen.

Tarkoituksena oli alun perin muodostaa kolme ryhmää, mutta ryhmästä oli poissa avustaja ja kaksi lasta, joten ryhmiin tehtiin vain pieni muutos ryhmien koossa. Ja heti, kun lapset saivat tietää, mitä teemme, juoksimme kaikki yhdessä tietoradalle. Siellä selitin tietorataidean lapsille tarkemmin. Lapset olivat todella innokkaita, ja he lähtivät juoksemaan reippaasti rataa pitkin. Välillä muistuttelin lapsille, mikä ryhmä oli tällä hetkellä juoksuvuorossa.

Rata juostiin niin monta kertaa, että ryhmät löysivät omat kuorensa. Kun kaikki kuoret olivat löydetty, kokoonnuimme pihaan selvittämään mitä kuorissa on. Kuoreissa oli taitettu kirje, jonka sisällä oli värikuvia luonnosta ja kannessa oli kuviin liittyviä kysymyksiä. Kirjeen sisällä oli esimerkiksi kuva vauvan puisesta sängystä ja joulukuusesta. Kirjeen kannessa oli kysymykset ”Mistä isä teki lapselle sängyn ja mikä puu koristellaan jouluksi”. Lapsia kiinnosti kovasti kirjeen kuvat ja kysymykset. Kirjeet herättivät lapsissa ja aikuisissa hauskan ja tutkiskelevan keskustelun.

Radan jälkeen leikittiin yhdessä Puu kaatuu, pakko vaihtaa -leikkiä. Koska päiväkodin pihassa ei ollut riittävästi puita, niin puiden sijaan käytettiin ämpäreitä. Jokainen lapsi valitsi oman ämpärinsä, jota hän käytti leikin aikana. Leikkiä jatkettiin niin kauan, kunnes voittaja selvisi. Leikin jälkeen oli tarkoitus laulaa vanha hämähäkistä kertova laulu, mutta lapset ehdottivat, että lauletaan ”Bussilaulu”. Laulu olikin tosi hauska ja siinä kerrottiin, kuinka lapset lähtivät bussilla retkelle. Bussilaulu oli lasten mielestä hauskaa ja he halusivat laulaa sen uudestaan. Ryhmän opettaja ehdotti Pää, olkapää, peppu -laulua, joka on myöskin kaikille tuttu. Pakkassäässä lämmittävä liikuntalaulu olikin lämmittävä valinta.

Metsäpäivä päättyi palauteosioon. Palautteen keräsin MLL:n Huomaa minut! -peukkumenetelmällä. Huomasin tiistain eläinaiheisen tuokion palautteesta, että Huomaa minut! -peukkumenetelmä toimi ehkä paremmin, kuin suullinen palautekerronta lasten kohdalla. Huomaa minut! -palautteessa, havainnoin lapsia koko toimintatuokion ajan, ja välillä tarkensin heidän mielipiteitään kysymyksillä. Lapset vastasivat myönteisiin tilanteisiin peukulla ylöspäin ja vaikeisiin tilanteisiin peukulla alaspäin. Toiminnan päätyttyä kirjasin näin saadut havainnot ja mielipiteet Huomaa minut! -lomakkeeseen.

Yhteenvetokeskustelussa ryhmän opettaja esitti positiivisen ja rakentavan palautteen tämän päivän metsätuokiosta. Opettajan mielestä päivän tuokio oli tarkkaan suunniteltu ja toteutettu, josta johtuen tuokion toteutus oli ollut joustava sekä onnistunut. Myös toimintatuokioiden sanasto oli selkeä, monipuolinen ja sopiva kyseisellä ryhmällä.

Monet ryhmän lapsista puhuivat arjessa kahta eri kieltä, joista toinen on Suomi ja toinen oma äidinkieli, jota puhutaan kotona. Tästä johtuen lapsella on vaikeuksia löytää sanoja asioiden ymmärtämiseen ja ilmaisemiseen. Tähän liittyen opettaja arvosti sitä, että kaikki lapset huomioitiin tuokiossa yksilöinä ja ryhmän jäseninä.

Ryhmän opettaja totesi, että tuokioiden soveltaminen sisätiloissa olisi ollut vieläkin monipuolisempaa ja tuokioiden toteuttamiseen olisimme voineet käyttää enemmän aikaa. Hän myös kertoi, että kyseiselle ryhmälle on palkitsevaa saada uusia mielenkiintoisia haasteita ja aiheita, jotta he saavat uusia kokemuksia osaamisen ilosta myös leikin välityksellä. Arvostan opettajan rakentavaa palautetta toimintatuokioista.

Koronarajoitteiden ja vallitsevan tilanteen vuoksi jouduin toteuttamaan toimintatuokioita ulkotilassa sisätilojen sijassa. Opettaja totesi että, toimintatuokioiden toteutuksen ajankohta tuli päiväkotiin lyhyellä varoitusajalla. Kiireisen tilanteeseen on vaikuttanut yhä vallitseva ja haastava koronapandemia, joka on rajoittanut niin päiväkodin toimintaa, kuin myös opiskelun aikataulujen toteutusta.

6.3.3 Kolmas tuokio

Aihe: Viisi aisti
 Aika: 18.02.2021 klo 8.45–9.30
 Paikka: Hepopuiston päiväkot
 Ryhmä: 5-vuotiaat

Toteutusmuoto

Ihmisellä on viisi astia, jotka ovat näkö, kuulo, maku, haju ja tunto. Tässä osiossa herätetään lapsen mielenkiinto eri aisteihin. Pohditaan yhdessä, mitä aisteilla tarkoitetaan ja miten aistit ilmenevät. Aistien olemassaoloa ja tarkoitusta elävöitetään erilaisten havaintoesineiden avulla. Näin lapset löytävät sanoja, jotka ilmaisevat hänelle eri aistien merkitystä.

Havaintovälineet

Näkö: Esineet ja väri

Käytössä on huivi, jolla lapsi sulkee silmänsä. Lisäksi käytössä on avaimenperä ja käpy, joita lapsi tunnustelee huivi silmillään ja yrittää arvata mikä se on. Keltainen pääsisäkoriste ja Suomenlippu, joista lapset tunnistavat värit.

Tunto: Kylmä ja kuuma, pehmeä ja kova

Yksi muki, jonka lapsi täyttää lumella, jonka jälkeen aikuinen kaataa kuumaa vettä. Lapsi huomaa miten lumi sulaa vedeksi ja se lämpenee. Lapselle annetaan pehmeä pumpulipallo ja kova metallinen lusikka, josta he arvaavat pehmeän ja kovan eron.

Kuulo: Puuhuilu

Aikuinen soittaa huilua ja lapset kuulevat sen äänen ja arvaavat, mikä esine se on.

Maku, suola ja sokeri

Lapsen käteen laitetaan ensin vähän suolaa ja sitten sokeria ja kysytään mitä makuja ne ovat.

Haju: Omena ja kukka

Lapsi sulkee silmänsä huivilla, sen jälkeen hänelle annetaan omena käteen ja kysytään miltä se tuoksu? Seuraavaksi aikuinen laittaa omaan kätensä pienen pisaran kukkahajuvettä ja kysyy lapsilta mikä kädessä oleva haju on.

Leikkihetki, Rikkinäinen puhelin ja Kuva leikki

Lapset istuvat piirissä. Aikuinen kuiskaa ensimmäisen lapsen korvaan viestin: ”Tänään on aurinkoinen torstai”. Tämän jälkeen seuraava lapsi kuiskaa saman viestin seuraavalle ja seuraavalle, kunnes viesti on kulkenut koko piiriin läpi. Viimeinen sanoo viestiin ääneen ja ensimmäinen kertoo, mikä oli alkuperäinen viesti.

Aikuinen laittaa lapsiryhmään eteen pahvilaatikosta tehdyn kuvatelineen. Telineeseen laitetaan kissan kuva ja seuraavaksi lehmän kuva. Aikuinen antaa halukkaalle lapselle villalangasta tehdyn hännän. Lapsi sulkee silmänsä huivilla ja aikuinen pyörittää lasta kolme kertaa, jonka jälkeen hän yrittää asettaa hännän kuvaan oikealle paikalle. Leikkiä jatketaan lasten toiveiden mukaisesti.

Lauluhetki

Ryhmä pyörii piirissä käsikädessä ja kaikki laulavat yhdessä Jänöjussin mäenlaskun -laulun.

Palaute

Pikapalaute lapsilta tapahtuman jälkeen Huomaa minut! lomakkeella.

Henkilökunnan palaute erillisillä lomakkeella.

Kuva 3. Omena ja omenan tuoksu, jonka lapsi arvasi talvipakkasellakin!

Kylmän 23-asteisen pakkasen johdosta jouduimme siirtämään torstaille 18.2. suunnitellun tuokion perjantaille. Siirtyminen harmitti lapsia, jotka odottivat innolla aistituokiota. Aistituokio toteutettiin samassa tutussa paikassa perjantaina 19.2.2021 kello 8.30–10.00 välisenä aikana. Tällä kertaa tuokioon osallistui yhdeksän lasta ja ryhmän opettaja. Oli ihanaa huomata, että lapset odottivat innolla sitä, mitä päivän aikana tehtäisiin. Aloitimme toiminnallisen tuokion perinteisellä tavalla eli jokainen lapsi sai kaulansa oman eläinkortin. Korttien jaon jälkeen siirryttiin katoksen alle. Tämän jälkeen totesimme, että nyt ovat aiheenamme aisti.

Keskustelimme lasten kanssa aisteista. Mietimme yhdessä, mitä aisteilla tarkoitetaan ja, mitä ne ovat. Keskustelun aikana yksi lapsista sanoi, että meillä on kaksi aistia. Opettajakin pohtii, mitä ne aistit oikein ovat ja montako niitä on. Miettimisen jälkeen lapsille selvisi, että ihmisellä on viisi aistia, joita ovat näkö, tunto, kuulo, maku ja haju. Lasten mielenkiinto heräsi, kun he näkivät laatikon, jossa oli paljon eri tavaroita. Katselimme yhdessä, mitä kaikkea laatikossa oli. Tarkoituksena oli, että tutkiskelun jälkeen lapsi löytäisi sanat, joilla hän ilmaisisi esineiden nimet.

Ensimmäinen aisti mihin tutustuimme oli näkö. Havaintovälineenä oli huivi, avaimenperä ja käpy. Kysyin lapsilta, kuka tulee ensiksi miettimään, mitä

näkökyvyllä tarkoitetaan. Lapset olivat innoissaan ja halusivat mukaan leikkiin, kerroin heille, että jokainen pääsee mukaan. Ryhmä on hyvin monikielinen ja osalle on haastava osallistua kaikkiin ryhmätoimintoihin, joten yllätyin iloisesti, kun kaikki lapset halusivat tulla heti mukaan.

Aloitimme ja ensimmäinen lapsi tuli piirin keskelle. Laitoin hänelle huivin silmien suojaksi ja annoin hänelle kävyn. Nyt lapsi arvaili, mitä hänellä on kädessä, toiset lapset auttoivat häntä vihjailemalla, mikä esine oli kyseessä. Kaikki lapset yrittivät vuorollaan tuntoaistiosiossa selvittää sitä, mitä heillä oli kädessä. Kun koko kierros oli tehty, niin jokainen lapsi tiesi, mikä on avaimenperä ja käpy. Lapset myös ymmärsivät, että huivi silmillä ei voi nähdä, jolloin tuntoaistia pitää hyödyntää kädessä olevan esineen tunnistamiseksi.

Seuraavaksi mietimme sitä, mitä tarkoitetaan kylmällä ja kuumalla. Lapset kävivät keräämässä mukiin lunta ja tulivat takaisin kokoontumispaikalle. Yksi lapsista sanoi, että ” hei tässä lumessa ei ole hajua” ja toinen oli sitä mieltä, että ”kyllä se haisee, se haisee lumelta”.

Seuraavaksi kysyin lapsilta, mitä tapahtuu, jos kaadan mukiin kuuma vettä? Lapset vastasivat yhteen ääneen, että lumi sulaa, joten kaadoin mukiin termospullostaa kuumaa vettä. Tämän jälkeen lapset näkivät mukissa tapahtuneen muutoksen, sillä kylmä lumi oli muuttunut yhtäkkiä vedeksi. Seuraavaksi jokainen lapsi kaatoi mukista sulanutta vettä lumen päälle ja he näkivät jälleen sen, kuinka kuumavesi sulatti lumen.

Seuraavaksi puhuimme kuulosta ja mietimme, mihin kuuloa tarvitaan ja mitä jos kuuloa ei ollenkaan olisi. Havainnointivälineenä meillä oli käsin tehty puinen huilu. Näytin huilua lapsille ja kysyin, ”mikä tämä on?” ja joukosta kuului heti vastausta, että se on ”keppi”. Kerroin, että tämä ei ole keppi, vaan se on puuhuilu ja sitten soitin huilua ja lapset kuuntelivat. Soiton jälkeen pyysin lapsia peittämään korvansa, jonka jälkeen soitin uudestaan huilua. Kun lopetin soittamisen, kysyin lapsilta ”mitä te nyt kuulitte?” ja lapset vastasivat, etteivät kuulleet mitään, koska heillä oli korvat peitettynä. Tämän jälkeen lapset ymmärsivät sen, kuinka tärkeä kuuloaisti on.

Kun olimme käsitelleet näkö-, tunto- ja kuuloaistin, tutustuimme makuaistiin. Makua selvitettiin suolan ja sokerin kautta. Ensiksi laitettiin lapsen käteen vähän suolaa ja sitten sokeria. Lapset maistoivat heti kumpaakin valkoista ainetta. Kysyin lapsilta: "oliko ensimmäinen suola vai sokeria?". Huomasin kuitenkin, että lasten oli vaikea ilmaista sanoilla suolan ja sokerin ero, joten lapset itse ratkaisivat pulman näyttämällä peukkua ylöspäin, vastaukseksi kysymykselleni. Lasten mielestä sekä suola, että sokeri oli hyvää.

Hajuaistin kohdalla hyödynsimme omenaa ja kukkahajuvettä. Lasten silmät peitettiin vuorotellen taas huivilla ja heille annettiin omena käteen. Lapset kertoivat tuoksun perusteella, että kyseessä oli omena. Lapsella oli edelleen huivi silmien peittona, ja minä laitoin omalle kädelleni tipan kukkahajuvettä. Sitten kysyin lapselta, että mikä kädessäni tuoksuu ja lapsi vastasi, että "käsi". Sitten kaverit sanoivat, että kädessä on kukkahajuvettä. Tuokion lopuksi yksi lapsista sanoi, että "meillä onkin viisi aistia ja aluksi muistin vain kaksi". Nyt kaikki aistit oli käyty läpi ja siirryttiin vanhaan kivaan leikkiin, jonka nimi on rikkinäinen puhelin.

Hämmästyin, kun leikki olikin kaikille vielä tuntematon. Itse olin leikkinyt sitä koulussa ja kotipihalla. Leikissä istuttiin piirin ja ensimmäinen kertoi seuraavalle kuiskaten lyhyen viestin, jonka jälkeen seuraava lapsi kuiskasi saman viestin seuraavalle, kunnes viesti oli kulkenut koko piiriin läpi. Viimeinen sanoi viestin äänen ja ensimmäinen kertoi, mitä hän oli sanout aivan aluksi. Selvisi, että viesti olikin sama, vaikka matkalla oli ollut yhdeksän henkeä. Tulokseen vaikutti varmaan senkin, että leikittiin ulkona paksut talvipäähineet päässä, joten oli pakko kuiskata aika kuuluvasti. Päivän toinen leikki oli Punainen pippurikissa. Tämäkin on vanha suomalainen lasten ja aikuisten leikki. Koska olimme ulkona, niin olin tehnyt isosta pahvilaatikosta kuvatelineen. Telineeseen olin kiinnittänyt piirtämäni punaisen kissan. Leikin ideana oli laittaa kissalle häntä. Häntä oli tehty villalangasta ja sen päässä oli pieni hakaneula. Lapset lähtivät vuorotellen kiinnittämään kissalle häntää silmät sidottuina. Ennen kiinnittämistä lapsi pyöri kolme kertaa ympäri, jotta hännän paikan arvaaminen vaikeutui. Leikin aikana häntä osui välillä esimerkiksi kissan silmiin ja vatsaan.

Leikin toteutumista vaikeutti kylmä talvinen pakkassää, josta johtuen lapsilla oli vaikeuksia kylmissään olla mukana loppuun asti. Tällöin meiltä jäi yhteinen lauluhetki ja palautekeruu lapsilta. Sain kuitenkin kerättyä palautetta muutamilta lapsilta ennen kuin lapset siirtyivät vapaaseen leikkiin päiväkodin pihaan. Aistien toimintatuokiopäivä osoittautui mielenkiintoiseksi ja lapset olivat tehtävissä mukana täysillä. Aistien määrittely ja oikeiden sanojen löytäminen oli haastavaa lapsille. Toimintatuokion aikana selvennettiin tilannetta kertomalla eri aistien tunnistamiseen liittyviä havaintosanoja, jonka jälkeen havaintosanojen avulla lapsi osasi vastata sellaisiin kysymyksiin kuin, että esimerkiksi mitä näkö on? Mitä haju tarkoittaa? Ja mikä on kuumaa tai kylmää sekä mitä ovat maku ja tunto?

Tuokion jälkeen keskustelimme opettajan kanssa aistitapahtuman kulusta. Opettaja kertoi olevansa tyytyväinen päivän toteutukseen. Hän piti siitä, että lapset pääsivät itse kokeilemaan ja tutkimaan, miten esimerkiksi lumi sulaa vedeksi. Lumen sulamisen havainnollistaminen kuvastaa lapselle konkreettisesti luonnon merkitystä ja monimuotoisuutta. Opettajan mielestä eläinten, metsä ja aistien tuokiot ovat olleet hyviä sekä sopivia tälle päiväkotiryhmälle. Keskustelun yhteydessä opettaja kertoi, kuinka yksi lapsista oli sanonut äidilleen, että ”minä haluan saada jo eläinkorttini kotiin”. Keskustelussa pohdimme myöskin sitä, miten seuraavan viikon sääaiheinen tuokio toteutettaisiin 3–5-vuotiaille lapsille. Lisäksi seuraavalla viikolla oli tiedossa koulujen hiihtoloma, jolloin osa lapsista olisi lomalla perheidensä kanssa. Tästä kaikesta johtuen päätimme tehdä tarvittavat muutokset suunnitelmaan maanantain tilanteen mukaan.

6.3.4 Neljäs tuokio

Aihe: Sää ja -vuodenajat
Aika: 19.02.2021 klo 8.45–9.30
Paikka: Hepopuiston päiväkot
Ryhmä: 5-vuotiaat

Toteutusmuoto

Puhuin lasten kanssa säästä ja vuodenaajoista lyhyesti ja innostavasti. Sää sisältää tiedon siitä, minkälainen ilma tällä hetkellä on. Sää tiedotuksella kerrotaan, minkälaista ilmaa on luvassa. Vuodessa on neljä vuodenaikaa talvi, kevät, kesä ja syksy. Suomessa sää vaihtelee paljon, talvella on lunta, keväällä sää lämpeenee, kesällä on lämmintä ja voi uida. Syksyn kylmät ilmat vievät lehdet puista. Vuodessa on 12 kuukautta ja joka kuukaudessa vietetään jotakin perinteistä juhlaa. Juhlia ovat muun muassa joulu, pääsiäinen, vappu ja juhannus.

Havaintovälineet

Tuokiota varten, olin kerännyt neljää eri vuodenaikaa kuvaavat havaintoesineet. Television sää tiedotukseen valmistin isosta pahvilaatikosta television, jonka päälle kiinnitin piirtämäni ison suomen kartan. Sekä 24 lokeron laatikoston, joka sisälsi 20 eri vuoden kuvaavaa valokuvaa.

Leikkihetki, Television sää tiedotus

Jokaisen osallistujan nimi oli kirjoitettu lapulle, laput oli laitettu arvontakuppiin, josta lapset nostivat. Sää tiedotuksen lukija kertoi päivänsäästä. Lukija valitsi, puhuuko hän kevät, kesä, syksy vai talvisäästä. Miten on, sataako vai paistaako, onko lämmintä vai kylmää. Tuuleeko niin, että puut huojuvat, vai onko talvisää ja edessä on hurjan liukas keli? Sää tiedotus saa olla hauska ja hassunkurinenkin. Tärkeintä on, että lapset havainnoivat sää tiedotuksen tarpeellisuuden ja, että sen sisältö perustuu tutkittuun tietoon.

Palaute

Pikapalaute lapsilta tapahtuman jälkeen Huomaa minut! lomakkeella.
Henkilökunnan palaute erillisillä lomakkeella.

Kuva 4. Laatikkoleikki: 20 kuva säästä ja vuodenajoista.

Neljäs tuokio toteutettiin maanantaina 22.2.2021 kello 8.30–9.30 välisenä aikana päiväkodin pihassa. Tuokiossa oli mukana kuusi lasta ja ryhmän lastenhoitaja. Tuokion sisältöä muutettiin koronapandemian ja talvisten olosuhteiden takia. Toimintatuokio aloitettiin jakamalla lapsille eläinkortit kaulaan, ja samalla kerroin, että tänään he saavat viedä oma eläinkorttinsa kotiin.

Seuraavaksi lapset asettuivat piirin istuma-alustoille. Aiheena oli sää ja vuodenaajat, niinpä rupesin kertomaan, mitä säällä ja vuodenaajoilla tarkoitetaan. Meillä oli iso kassallinen kaikkea kivaa aiheeseen liittyvää aineistoa. Talvilomasta johtuen lapsia oli paikalla vain kuusi, joten ehdimme toteuttaa monta hauskaa leikkiä. Seuraavaksi otin isosta kassista piirin keskelle vuodenaikojä kuvaavia esineitä yksitellen. Yhdessä mietimme, miksi kassista löytyi onki. Mitä sillä tehdään ja, missä sitä tarvitaan? Lapset innostuivat keskustelemaan kassista löytyvistä esineistä. Sieltä löytyi neljän vuodenaajan mukaisia tavaroita. Mukana oli kaunis viuhka, pikkuinen laiva, kaksi iloista joulupukkia, kaunis pääsiäiskoriste, lintu ja serpentiinirulla. Vilkkaan keskustelun aikana löydettiin yhdessä jokaiselle esineelle oma vuodenaika.

Seuraavaksi otin piirin keskelle puisen laatikon, jossa oli yhteensä 24 pientä kannellista laatikkoa. Olin laittanut 20:een pikku laatikkoon eri vuodenaikojä kuvaavia kuvia. Kortit kuvasivat talveä, kevättä, kesää ja syksyä. Lapset avasivat pieniä

laatikoita ja löysivät sieltä hauskoja kuvia. Lapset löysivät kuville eri tarinoita, laatikosta löytyi muun muassa uimaranta, kesäkukkia, kevättulppaneja, talvimetsä ja joulupukkia. Lopun neljän laatikon sisällä oli avaimenperiä, jonka avattuaan lapsi sai itse kertoa omasta lempi vuodenajastaan. Havaintoesineet ja kuvakortit innostivat lapsia löytämään uusia sanoja kevään, kesän, syksyn ja talven kuvaamiseen.

Havaintoesineiden joukossa oli syksyä kuvaava pieni lintu. Mietimme lasten kanssa, että missäköhän linnut asuvat kesällä ja talvella. Eräs lapsi sanoi, että linnut asuvat puussa ja toinen lapsi ehdotti, että voisimme rakentaa linnulle oman pesän päiväkotiin pihaan. Ehdotus oli erinomainen, joten seuraavaksi menimme rakentamaan linnulle pesää. Pesä tehtiin puiden oksista ja lumesta, siitä tulikin hieno ja lämmin pesä, jossa lintu voi asua koko talven. Nyt linnulla oli pesä, ja päätimme keksiä linnulle nimen. Nimeä mietittiin pitkään ja sitten, siitä tuli Tipla. Lapset laittoivat Tiplan päiväunille uuteen hienon pesään.

Tipla jäi pesään nukkumaan ja me menimme katoksen alle leikkimään television säätiedotusleikkiä. Kerroin lapsille, kuinka aikuiset katsovat joka päivää säätiedotuksen televisiosta. Yksi lapsista sanoi, että isäkin tekee niin joka ilta. Punaisen pippurikissan laatikko oli tänään säätiedotuksen televisio. Kerroin lapsille ensimmäisessä säätiedotuksessa talvisesta pakkassäästä ja huomisesta lumisateesta. Televisiossa oli Suomen kartasta kuva ja näytin, että Lapissa on aika kylmää, ja meillä täällä etelässä odotetaan lumisadetta. Seuraava säätieteilijä oli tyttö, joka katsoi karttaa muttei uskaltanut sanoa mitään sääennustetta. Sitten oli vuorossa poika, joka kertoi, että nyt on kylmä ja sataa vettä samalla, kun hän tärisi kylmän sateen vuoksi.

Säätä ja vuodenaikoja koskeva tuokio päättyi kylmässä talvisäässä päiväkodin pihassa lasten palauteosioon. Palautteen keräsin Mannerheimin lastensuojeluliiton eli MML:n Huomaa minut! -peukkumenetelmällä. Pyysin lapsia näyttämään peukun avulla, miten meillä tänään meni. Eli peukku ylös, jos oli kivaa ja peukku alas, jos ei ollut kivaa. Viisi lapsista laittoi peukun ylös ja yksi laittoi peukku alas, koska hänestä tuntui, että hän sai vastata viimeisenä. Huomaa minut! -lomaketta täyttäessäni huomasin, että lasten havainnointi onnistui tänään paljon paremmin

kuin aikaisemmin. Arvelin, että vastaukseen vaikutti ryhmään koko, joka oli kuusi lasta. Meillä kahdella aikuisella oli enemmän aikaa huomioida lapset koko tuokion ajan paremmin ja tukea heitä tarvittaessa.

Lopuksi tuokiossa mukana ollut lastenhoitaja totesi, että sää ja vuodenaikatuokio oli onnistunut. Hänestä oli kivaa, että lapsille järjestetään erilaisia toimintoja. Pyydin hoitaja keräämään lapsilta kirjallisena lisää palautetta sisätiloissa, kuten mitä jäi päivästä mieleen, mikä oli hauskinta ja mitä lapset esittävät seuraaville toimintatuokioille? Aamussa oli käsitelty neljä vuodenaikaa puulaatikoiden kuvilla, tehty Tiplalle pesä päiväkodin pihalle ja ennustettu säätilaa leikkitelevisiossa olevan Suomen kartan avulla.

6.4 Arviointi ja palaute

6.4.1 Kehittämistoiminnan itsearviointi

Toimintatuokioiden toteutukseen jälkeen tein kehittämisen prosessista arvioinnin. Huomioin arvioinnissa menetelmän kokonaisuutena: ensimmäisestä alkuideasta viimeiseen palautteeseen saakka. Arviointi sisälsi sen, mitä prosessin aikana tehtiin, miten toteutus onnistui sekä, mitä siihen liittyen opittiin? Näiden tietojen pohjalta uudistan toimintatuokioita, jotta ne vastaisivat paremmin nykytilannetta. Tuokioiden toteuttaminen, lasten havainnointi ja palautteen kerääminen oli ajoittain vaikeaa ulkotilassa tapahtuneen totutuksen johdosta.

Vuoden 2020 maaliskuussa alkanut koronapandemia on rajoittanut ja hankaloittanut myös opintojen aikatauluja ja toteutusta, jonka vuoksi lähiopiskelu on vaihtunut lähes kokonaan etäopiskeluksi. Opinnäytetyössäni olen joutunut huomioimaan tilanteen terveysvaatimukset toimintatuokioiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Terveystilanteen lisäksi piti ottaa huomioon talvisen säätilan äkilliset muutokset toimintatuokioiden toteutusviikolla.

Olin varautunut vallitsevan tilanteen johdosta tekemään tuokioiden toteutuksessa tarvittavat muutokset. Toteutin tuokiot tiiviissä aikataulussa 15.2.–22.2.2021 välisenä aikana. Yksi tarvittava muutos, olikin yllättäen tuokioiden toteutus päiväkodin pihassa koronapandemian johdosta. Kaiken kaikkiaan toteutus onnistui kuitenkin hyvin, vaikka jouduinkin muokkaamaan suunnitelmaani päivästä riippuen myös säätilan sekä lasten päivittäisen lukumäärän vaihtelun mukaan.

Päiväkodin piha tosin rajoitti hieman tuokioiden toteuttamista, sillä piha oli kaikille ryhmille yhteinen ulkoilualue. Päiväkodin pihassa oli pieni aidattu katos, jonka saimme käyttöömmme tuokioiden ajaksi. Katos oli mukava paikka kokoontumisille. Jaoimme lapsille istuinsuojat ja he asettuivat piiriin istumaan turvaväliohjeiden mukaisesti. Tuokioiden huolellinen suunnittelu auttoi joustavan toteutuksen onnistumisessa. Joka tuokiopäivänä oli oma erityinen teema. Eri teemoissa oli oma toteutussuunnitelma, omat aiheeseen liittyvät havaintovälineet, omat leikit laulut ja kilpailut. Tarkka esivalmistelu varmisti onnistumisen ilon kaikille osapuolille.

Eläimet, metsä, aistit ja sää käsiteltiin tarkkaan mietittyjen havaintovälineiden avulla. Havaintovälineiden avulla lapsen, luonnon ja kielen välille saatiin aikaan kiinnostava ja innostava tapahtuma. Leikki ja toiminta antoi lapsille uutta tietoa luonnosta ja samalla se rohkaisi lasta löytämään uusia sanoja eri tilanteissa.

Havaintovälineiden tarkoitus oli elävöittää toimintatuokioiden sisältöä ja lisätä lasten kiinnostusta eri aiheisiin. Selkeiden välineiden miettiminen, valinta ja itse tekeminen oli hauskaa sekä vaativaakin. Tein ja keräsin kotoa kaikki havaintovälineet itse, jotta pystyin innostamaan lapsia niiden avulla mukaan tuokioihin. Koronan vuoksi en voinut mennä ollenkaan päiväkodin sisätiloihin, joten kaiken tarpeiston toin päivittäin mukani.

Välineistöllä piti selvittää, kuinka talvipakkasella lumesta tulee lämmintä vettä, kuinka vuodenaajat erottuvat toisistaan, mistä aineesta isä teki siskolle sängyn ja kuinka metsäjärvellä voi liikkua? Kaikista kysymyksistä selvittiin. Välillä leikittiin säätieteilijää leikkitelevisiion avulla, laitettiin Pippurikissalle häntää silmät sidottuna ja arvattiin vuodenaikoja kuvakorttien laatikkoleikillä ja havaintotarjottimen esineillä.

6.4.2 Palaute henkilökunnalta ja lapsilta

Toimintatuokioista keräsin palautteen päiväkodin henkilökunnalta ja lapsilta. Jaoin päiväkodin henkilökunnalle toimintatuokion alussa aikaisemmin laatimani palautelomakkeen. Lomakkeessa oli kysymyksiä, joihin he kasvattajina vastasivat. Lomakkeessa kysyttiin muun muassa sitä, miten toimintatuokiot onnistuivat, mitä olisi voitu tehdä toisin, vastasivatko tuokiot lasten ikäryhmän tarpeita, ja auttoivatko toimintatuokiot päiväkodin monikielisen lapsiryhmän arkea?

Lasten palautteen keräsin Huomaa minut! -havainnointia lapsesta -lomakkeella. Lomake on kehitetty Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) Varsinais-Suomen piirissä MLL:n mentalisaatio perustaisen toiminnan materiaalien pohjalta. Lomake selventää palautteen kerääjälle asioita, jotka hänen pitää huomioida palauteyhdenvedossaan. Havainnointilomake opastaa havainnointitilanteen määrittelyyn erillisten alaotsikkojen avulla. (Fransta i.a.) Lasten kohdalla hyödynsin lomakkeen lisäksi myös suullista palautteen keruuta peukkumenetelmää hyödyntäen. Eri menetelmien käyttö monikielisessä lapsiryhmässä auttoi huomattavasti lapsilta saatavan palautteen keräämisessä.

Huomaa minut! lomake sisältää lapsen havainnointia kuvaavan tilanteen, jonka avulla ilmenee lapsen eleet, ilmeet, kontaktit, liikkeet, asennot ja kosketukset. Lasten havainnointi perustuu siihen, että lapset itse ilmaisevat sen avulla toiveitaan, viestejään, ajatuksiaan, tunteitaan, huolen aiheitaan, murheitaan ja jotain, josta he eivät pidä. Lomake sisältää myös havainnoijan arvion lapsen antamasta palautteesta. Osiossa käsitellään, mitä lapselle on tapahtunut menneisyydessä, mitä hän odottaa tulevista tilanteista ja mitä mieltä hän on tästä tilanteesta. On tärkeä huomata, mitä havainnoija saa lapsesta ja lapsen omasta tunnetilasta. Tärkeitä kysymyksiä ovat myös, miten lapsi huomioi havainnoijan läsnäolon ja miten se näkyy hänessä?

Palaute, jonka tuokioista sain ryhmän opettajalta ja lapsilta oli positiivista ja rakentavaa. Eläintuokion päivän palautteen kerääminen ulkona talvisena pakkaspäivänä ulkona lapsilta ja ryhmän opettajalta osoittautui haasteelliseksi. Palaute oli lähinnä keskustelua siitä, mistä pidettiin ja mitä olisi ollut kiva tehdä enemmän.

Metsätuokion palautteen keräsin peukkumenetelmällä ja tarkensin lasten mielipiteitä kysymyksillä. Lapset olivat hyvin tyytyväisiä metsäpäiväntuokiosta. Ryhmässä oli kuitenkin lapsia, jotka eivät jaksaneet osallistua tuokioihin aivan loppuun asti kylmästä pakkassäästä johtuen. Ryhmän opettaja esitti tuokioista positiivisen ja rakentavan palautteen. Opettajan mielestä tuokioiden sanasto oli selkeä, monipuolinen ja sopiva kyseiselle ryhmälle. Ryhmä on monikielinen, joten sanaston oli oltava tosi yksinkertainen ja selkeä, lisäksi sanaston ymmärtämistä tuettiin havaintomateriaaleilla. Aistituokion palaute kylmästä pakkassäästä johtuen, jäi tällä kertaa lapsilta toteuttamatta. Tuokion kesto oli hieman pidempi kuin muut tuokiot, joten lasten oli vaikea olla tämän tuokion loppuun asti mukana. Palaute ryhmän opettajalta oli kuitenkin kannustava. Opettajan mielestä tuokiot ovat olleet hyviä ja sopivia kyseiselle päiväkotiryhmälle. Keskustelun aikana tuli esiin viimeisen tuokion toteutuksen muutokset koulujen alkavan loman vuoksi.

Sää ja vuodenajat -tuokio toteutettiin 22.2.2021 aikana. Hiihtoloman vuoksi paikalla oli vain kuusi lasta ja ryhmän lastenhoitaja. Palautteen keräsin lapsilta tutulla menetelmällä eli MLL:n ”Huomaa minut!” -lomakkeella ja peukkumenetelmällä. Palaute lapsilta oli seuraavanlainen: viisi lapsista laittoi peukun ylös ja yksi alas, koska hänestä tuntui, että hän sai vastata viimeisenä. Mielestäni ulkotiloissa talvisessa pakkasilmassa toteutettu toimintatuokioviikko oli välillä vähän hankala, mutta toisaalta antoisa kokemus. Toteutuksen aikana tuli vastaan sekä hyviä, että huonoja puolia. Hyvä puoli oli se, että lapset saivat olla luonnossa ja ulkona, vaikka ilma oli välillä tuntuva kylmä. Aiheet myös pysyivät samana, vaikka sisältöön tuli hieman muutoksia. Huono puoli oli se, että jouduin ajoittain rajaamaan melko pienen tilan käyttöön, jotta turvavälit säilyivät. Tuokioiden sisältöön tein joitakin muutoksia pakkaspäivinä, jotta lapsille ei tulisi kylmä.

Neljän eri luontoaiheisen ja yhdessä toteutetun toimintapäivän suunnittelu sekä käytännön toteutus oli vaativa, opettavainen ja palkitseva kokemus. Lasten aktiivisuus ja innostuminen aiheiden käsittelyssä oli hämmentävän aktiivista, vaikka meillä kaikilla oli välillä kovin vähän yhteistä kielitaitoa käytössä. Yhteiseksi muistoksi jokaiselle jäi kotiin vietävä oma eläinaiheinen nimikortti. Kortti auttoi meitä tunnistamaan toisemme, ja minut tunnisti jokainen lapsi nimeltä heti alusta alkaen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Uutta materiaalia päiväkodin arkeen

Opinnäytetyöhöni liittyen olen kehittänyt uutta materiaalia varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan pohjautuen lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen hyväksikäyttäen luontoa oppimisympäristönä. Tarkoitukseni on ollut luoda menetelmää, jonka avulla havainnollistetaan lapsen ja lapsiryhmän kielellisiä ja toiminnallisia valmiuksia saada tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia. Tavoitteenani on ollut esittää luonteva menetelmä toimintatuokioiden avulla. Näin rohkaistaan ja innostetaan lapsia kielelliseen ilmaisuun. Lähtökohtana on rakentaa mielenkiintoinen sanallinen silta lapsen, luonnon ja kielen välille aihekohtaisten toimintatuokioiden avulla.

7.2 Pohdinta

Lapsi, luonto ja kieli -varhaiskasvatuksessa, tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia osoittautui vaativaksi, mutta palkitsevaksi opinnäytetyöksi. Idea aiheeseen heräsi omasta taustastani. Olen kahden kielen ja kulttuurin kasvatti. Lapsesta asti arkeni on ollut täynnä kysymyksiä, kuten miltä lapsesta tuntuu elää kahdessa täysin eri kulttuurissa? Arjessani on aina kaksi eri maailmaa, toinen kotona, ja toinen oven ulkopuolella. Kotona puhutaan kieltä, jota vain oma perheeni ymmärtää, ja kodin ulkopuolella kieltä, jota ei kukaan perheestäni alunperin ole ymmärtänyt. Suomalaisessa koulussa ja opiskelussani päätin lähteä etsimään ammattia, jossa voisin olla mukana lasten arjessa yhteisen kielen löytämisessä ja kehittämisessä.

Opiskeluni aikana olen todennut että, kielen ja kirjoittamisen tärkeys ihmisen kehityksessä on erittäin suuri. Olen ymmärtänyt, että ulkomaalaistaustaisella lapsella uuden kielen oppiminen vaatii hyvin paljon halua ja sinnikkyyttä. Eläminen kahdessa täysin eri kulttuurissa, puhuminen kahdella eri kielellä joista toinen on oma äidinkieli, on minulle erittäin tuttu asia. Uuden kielen oppiminen ja toisen kulttuurin omaksuminen vie aikaa ja on hyvin haastavaa, mutta oppimisen jälkeen

palkitsevaa. Oma äidinkieli on pohja uuden kielen oppimiselle ja sen hyvä hallinta rohkaisee lasta uusien kielten oppimiseen. (Peda i.a.) Lapsilla puheen ja kielen kehitys tapahtuu eri vaiheessa. Lapset oppivat kieltä ja oppivat ilmaisemaan itseään eri ikäisinä. (Hujala, Turja & Alijoki 2020).

Opinnäytetyön aiheen suunnittelussa heräsi ajatus käytännön läheisestä kehittämismenetelmästä. Menetelmästä, jonka avulla lasten kielitaitoa ja sanavarastoa voitaisiin laajentaa arkisten havainnollistettujen luontoaiheiden kautta. Tavoitteena oli innostaa lapsia opinnäytetyön otsikon mukaisesti löytämään luonnon ja kielen kautta tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia. Aiheen toteutuksessa huomiointiin lasten vanhempien, kasvatuksen ammattilaisen, päiväkodin toimintaympäristön ja työelämän tärkeä näkökulma. Omien kokemusten, opiskelun ja harjoittelujen kautta keräsin vähitellen materiaalia lapsen kielellisen kehityksen vasupeerusteisen työn tukemiseksi toimintatuokiomenetelmällä.

Päiväkodin arjen toteutus on nykyisin usein hyvin monikielistä ja monikulttuurista etenkin pääkaupunkiseudulla. Kehittämisen kohteena oleva kokonaisuus perustuu varhaiskasvatukseen, jonka tehtävänä on kohdata lapsi yksilönä uudistuvan ymmärryksen ja osaamisen kautta. Toteutusosiossa kerrotaan toimintatuokioiden suunnittelusta, toteutuksesta ja niistä saaduista palautteista.

Lapsille tuttuun arkisten luontoaiheiden valinta ja toteutuksen elävöittäminen havaintovälineiden, kuvien, leikin, laulujen, kilpailujen avulla sai lapset kiinnostumaan ja innostumaan aiheista, jotka olivat eläimet, metsä, aistit, sää ja vuodenaajat. Oli palkitsevaa huomata, miten lapset lähtivät iloisina mukaan tapahtumiin. Ryhmän monikielisyys unohtui välillä, ja lapset etsivät innoissaan sanallisia ilmaisuja uusille aiheille. Näin selvisi vähitellen mitä ovat aistit, mitä kaikkea voi metsässä tehdä ja mihin vuodenaikaan koristellaan joulukuusi. Tapahtumien toteutusta vaikeutti koronaepidemian määräämä etätyöskentely ja erittäin vaihtelevat sääolosuhteet toimintatuokioviikolla.

Kerättyjen palautteiden avulla päättelen, että menetelmän toteutukselle asetetut tavoitteet ja niiden tulokset osoittautuivat myönteisiksi. Lasten vanhempien osuus kokonaisuudessa jäi riittämättömäksi ja käytännön tilanteessa ei pystytty toteuttamaan hyvin toimivaa yhteistyötä. Sekä suunnittelu, että toteutusvaiheessa heidän osallistumisensa oli liian vähäistä. Vaikka arjessa on monikielisuuden vaikeus, niin vastaisuudessa on etsittävä toimiva muoto tavoittaa vanhemmat mukaan.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa hyödynsin työhön kuuluvia erilaisia varhaiskasvatuksen pedagogisia aineistoja. Aineistoissa selvitettiin selkeästi ja eritellysti pedagogisia tutkimuksia ja kasvatuksellisia opetusmuotoja. Aineistoista sain omaan toimintaani tutkittua ja eriteltyä tietoa kasvatuksesta, opetuksesta ja eri vaihtoehdoista. Tämä auttoi minua toimintatuokioiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Loris Malaguzzin (1920–1994) kehittämä Reggio Emilia -pedagogiikka antoi omaan varhaiskasvatustyöhöni tieteellisen perustan ja arvopohjan toiminnallisten tuokioiden suunnitteluun (Varhaiskasvatuksen didaktiset pajat 2020). Hänen aineistossaan korostuu muun muassa moninaisuuden kunnioitus, demokratia, osallisuus ja oppiminen leikin, ilon ja tunteiden välityksellä. Lisäksi hän pitää tärkeänä opastaa varhaiskasvattajia lapsen havainnointiin ja dokumentointiin.

Australialaisessa tutkimuksessa ”Quality of Interactions by Early Childhood Educators Following a Language-Specific Professional Learning Program” selvitettiin varhaiskasvattajien käyttämän kielipainotteisen ja ammatillisen oppimishjelman vaikutuksia opettajien ja lasten välisen vuorovaikutuksen laatuun. Tutkimus korosti kasvattajien ja lapsen välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia tukea hyvän kielitaidon kehittymistä. Tämän tutkimuksen kautta oli hyvä huomioida, kuinka tärkeä on arjen kasvatustyössä toteuttaa laadukasta vuorovaikutusta hyvän kielitaidon kehittämisessä.

Hyvän kielitaidon kehittämisen perusteita ja muotoja selvittää myös yliopistonlehtori Marita Kela artikkelissaan 1.6.2012 ”Tarvitaanko päiväkodeissa erillisiä suomalaisena kielenä –tuokioita?”. Kirjoituksessaan hän toteaa, että erilliset toimintatuokiot ovat erittäin tarpeellisia päiväkodin toiminnassa. Artikkelin ”Kieli

käyttäytymismuoteissa” osiossa on esitelty yhdeksän päiväkohtaista päiväkodin arkea täydentävää käyttäytymismuottia. Muotit alkavat päiväkotiin saapumiseen muodista ja päättyvät kotiin lähtemisen muottiin. Lopuksi artikkeli opastaa yksityiskohtaisesti päiväkodin henkilökuntaa toteuttamaan tietoista kielikasvatusta, jonka avulla suullinen vuorovaikutus ja tunteiden ilmaisu kasvaa. (Kela, 2019.) Opiskeluuni liittyen olen oppinut etsimään ja löytämään tieteellistä tutkittua tietoa varhaiskasvatuksen toteuttamiseen.

Lapsi, luonto ja kieli -varhaiskasvatuksessa kokonaisuus on mielenkiintoinen, ajankohtainen ja tärkeä aihe, sillä se on varhaiskasvatuksen toteutuksessa päivittäin esillä. Nykyisin tarvitaan paljon uusia ideoita ja toimivia ratkaisumalleja, joiden avulla pysymme luomaan yhteisöllisyyttä ja tasavertaisuutta. Opinnäytetyöni aihe tarjoa käytännön mahdollisuuksia, sekä tiedolliseen että kielelliseen oivaltamiseen. Luonto on kaikille sama, se on maata, metsää, eläimiä, luonnonmuodostumia, vesistöjä, värejä, säähavaintoja jne.

Varhaiskasvatuksen opettajan ammattiin olen oppinut tässä opinnäytetyössä asioita, jotka ovat minulle erityisen tärkeitä. Ensimmäinen asia on lapsen huomiointi yksilönä ja ryhmässä. Näin voin turvata, että lapsi tuntee olonsa turvallisiksi päiväkodissa. Toinen asia on lapsen havainnointi kaikissa tilanteissa. Havainnoinnissa pitää ottaa huomion lapsen tarpeet ja tunnetilat. Kolmantena asiana on pedagogisen dokumentoinnin merkitys päiväkotitoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi on erityisen tärkeä päiväkotitoiminnan eri osapuolten yhteistyön ylläpitäminen ja parantaminen kaikkien osapuolten kannalta.

Opiskeluni ja opinnäytetyöni taustana ovat omat kokemukseni kahden kielen ja kulttuuriin kasvattina. Työssäni halusin löytää uusia luovia tapoja lähentää erikieliset lapset ja perheet jokaisen omia lähtökohtia arvostaen. Kaikissa kieli- ja kulttuuriperinteissä ryhmissä on puhuttu-, kirjoitettu- ja sosiaalinen kieli, joka muodostuu jokaisen oman äidinkielen kautta. Meistä jokaisen kielitaito kehittyy havaintotasapainotteisten kohtaamisten avulla lapsena ja aikuisena. Kielitaidon osaaminen ja edistyminen arkisessa kielitaidon käyttämisessä on erittäin palkitseva arjessa.

Maahanmuuttajien perheillä on suuri riski pudota pois palvelujen piiristä, etenkin koronaepidemian ja siitä johtuvan etätyön aikana. Opinnäytetyön yhdeksi vaativaksi tehtäväksi osoittautui kyseisen riskin minimoimin tarve. Tähän toimintaan tarvitaan kaikkien osapuolten yhteistoimintaa. Kiinteämmän yhteistyön rakentamiseksi tarvitsemme luontevaa ja rohkaisevaa tukea toinen toisiltamme, jotta opimme paremmin antamaan ja vastaanottamaan molemminpuolista yhteisymmärrystä.

7.3 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöni tein Diakin tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan. Ohjeistuksessa määritellään työn yksityiskohdat ja lupamenettelyt. Diakin eli Diakonia ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaan raportti on laadittava niin että kehittämistyöstä ei aiheutuisi haittaa kenellekään. Menetelmän toteutusvaiheeseen liittyen piti tarkentaa, että erilaiset suunnitelmat, toteutustavat, suostumusasiakirjat, tarvittavat tiedotteet, kuvausluvut ym. on suoritettu annettujen ohjeiden mukaisesti.

Työssäni käsittelin lapsiryhmässä menetelmän toimivuutta ja siihen liittyviä huomioita ja havaintoja. Lapsiryhmässä tekemäni havainnot perustuvat objektiivisiin havaintoihin. Toimintatuokioiden toteutuksessa huomioin asianomaiset luvat ja säädökset. Tein vanhemmille suostumuskirjeen, jonka avulla varmistin lasten osallisuuden toimintatuokioihin. Kirjeessä oli myös kohta, jonka avulla selvitin lasten mahdolliset terveysrajoitteet. Näin varmistin jokaiselle lapselle turvalliset tuokiohetket. Ammattikasvattajille tein palautelomakkeen. Tuokiosta saatu palaute auttaa kaikkia osapuolia kehittämään tuokioita. Opinnäytetyössä käytetyt kuvat olen ottanut toimintatuokioiden aikana. Kuvaamiseen olen kysynyt lupaa kirjallisesti lasten vanhemmilta sekä ryhmän opettajilta ja olin saanut myönteisen vastauksen.

LÄHTEET

- Beery, T., Lekies, K. (2019). Childhood collecting in nature: quality experience in important places. *Children's Geographies*. 17(1), 118–131.
<https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1463431>
- Eadie, P., Stark, H., & Niklas, F. (2019). Quality of Interactions by Early Childhood Educators Following a Language-Specific Professional Learning Program. *Early Childhood Education Journal*. 47:251–263.
<https://doi.org/10.1007/s10643-019-00929-5>
- Fransta, J. (i.a). Huomaa minut! -menetelmä opas palautteen keräämiseen alle kouluikäiseltä lapselta. [PowerPoint-diat]. Saatavilla 3.3.2021.
<https://bin.yhdistysavain.fi/1558685/xJxrn0WxpVefXDjOgLa80RmfN8/Huomaa%20minut!-materiaalit.pdf>
- Hauru, J. (26.3.1993) Pikku-Marjan eläinlauluja. F-Records. 90 mk. (Warner).
Helsingin Sanomat
- Helsingin kaupunki (2020). Perheen tuki, Lapsen kasvu ja kehitys, puheen ja kielen kehityksen ikäkausittain, 30.9.2020. Saatavilla 5.2.2021.
<https://www.hel.fi/sote/perheentuki-fi/1-6-vuotiaat/lapsen-kasvu-ja-kehitys/puheen+ja+kielen+kehitys>
- Heikka, J., Fonsén, E., Elo, J., Leinonen, J., Hujala, E., Härkönen, U. (2014). Osallisuuden pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa. Tampere. Suomen Varhaiskasvatus. Saatavilla 5.2.2021.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/310279/karlssonym_OsPe2_taittoversio.pdf?sequence=1
- Hujala, E., Turja, L. & Alijoki, A. (2020). Varhaiskasvatuksen käsikirja (5., uudistettu painos.). PS-kustannus. Saatavilla 3.3.2021. E-kirja:
<https://www.ellibslibrary.com/book/9789523700758>

Karviaiset [Ihahaa] (2009). *"Ihahaa ihahaa"*. Esittäjä: Karviaiset. Säveltäjä: Marjatta Meritähti-Immonen. Levytysvuosi 1980. [video]. Saatavilla 3.3.2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=8Blixwmdonk>

Kela, M. (1.6.2012). Tarvitaanko päiväkodeissa erilaisia suomi toisena kielenä tuokioita? Saatavilla 29.3.2021.
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-touko-kesakuu-2012/tarvitaanko-paivakodeissa-erillisia-suomi-toisena-kielena-tuokioita>

Koivunen, P-L., & Lehtinen, T. (2015). Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä PS-kustannus. Saatavilla 3.3.2021
<https://www.ellibslibrary.com/book/9789524519540>

Leikkipankki. (i.a). kuka arvaa. Saatavilla 3.2.2021
<https://leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/131>

Leikkipankki. (i.a.). Puuhippa. Saatavilla 14.11.2020
<https://leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/238>

Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. (toim.). Lapsi ja kieli (2011). Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Saatavilla 13.1.2021
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1>

Nurmi, J-E, Ahonen T, Lyytinen H, Lyytinen P, Pulkkinen L, Ruoppila I. (2015). Ihmisen psykologinen kehitys. Bookwell OY: Juva.

Opetushallitus (2021). Kielten rikas maailma -materiaali. Saatavilla 5.2.2021.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-rikas-maailma-materiaali#aef8bdb0>

Peda (i.a). Äidinkielen merkitys. Varhaiskasvatuspalvelut. Saatavilla 5.2.2021
<https://peda.net/orimattila/v/pl7/ekjkl/nimetön-a31e>

- Pihlaja, P., Viitala, R., Paakkolanvaara, J. & Hiltunen, J.
(2019). Varhaiserityiskasvatus (2. päivitetty painos.). PS-kustannus.
Saatavilla 3.3.2021. E-kirja
- Rintakorpi, K. & Vihmari-Henttonen, E. 2017. Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus
- Stjerna-Häkämies, M. (2015). Metsän taikaa-luonto esiopetuksen oppimisympäristönä. Pro Gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto 2015. Saatavilla 5.2.2021.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/45748/1/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201504301698.pdf>
- Suomen Latu (2021). Luonto toimintaympäristönä. Saatavilla 5.2.2021.
<https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta/luonto-toimintaymparistona.html>
- THL (2019). Tilastoraportti 33/2020, Varhaiskasvatus 2019. Saatavilla 5.2.2021.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140541/Tr33_20.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Tuomaala, T., & Myyryläinen, M. (2002). Luonto tutuksi. Jyväskylä Gummerus Kirjapaino Oy. Saatavilla 3.3.2021.
- Työterveyslaitos (2017). Yhteiskehittäminen on terveyden ja työhyvinvoinnin edistämisen avain, Työterveyslaitos 21.3.2017. Saatavilla 5.2.2021.
Yhteiskehittäminen on terveyden ja työhyvinvoinnin edistämisen avain - Työterveyslaitos (ttl.fi)
- Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2019). Opetuslautakunta 13.5.2019.
Vantaa. Saatavilla 5.2.2021.
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds

[/vantaawwwstructure/146338_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf](#)

Varhaiskasvatuslaki L540/2018 (2018). Varhaiskasvatuslaki, 13.7.2018. Saatavilla 29.1.2021. www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018). Opetushallitus, Helsinki 2019. Saatavilla 5.2.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018). Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet. Saatavilla 29.3.2021.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1291595>

Varhaiskasvatuksen didaktiset pajat (2020). Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ja didaktiikkaa. Kasvatuksen klassikot. Loris Malaguzzi – Lapsen sata kieltä.

<https://moodle.diak.fi/mod/book/view.php?id=113244&chapterid=4673>

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S., & Hanna Sulonen. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Suomen yliopistopaino. Tampere. Saatavilla 5.2.2021 https://karvi.fi/app/uploads/2018/10/KARVI_2418.pdf

LIITTEET

<u>LIITE 1. SUOSTUMUSKIRJE VANHEMMILLE</u>	54
<u>LIITE 2. PALAUTELOMAKE PÄIVÄKODIN AMMATTIKASVATAJILLE</u>	56
<u>LIITE 3. TOIMINTATUOKIOIDEN SUUNNITELMARUNKO</u>	59
<u>LIITE 4. ”HUOMAA MINUT!” HAVAINNOINTILOMAKE</u>	60
<u>LIITE 5 OHJAAVAN OPETTAJAN PALAUTE</u>	61
<u>LIITE 6. KUVIA TOIMINTATUOKIOISTA</u>	63
<u>LIITE 7. UUTTA MATERIAALIA PÄIVÄKODIN ARKEEN</u>	65

LIITE 1. SUOSTUMUSKIRJE VANHEMMILLE

Hyvät vanhemmat

Teen opinnäytetyöhöni liittyvää yhteistyötä Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodissa 3–5-vuotiaden lapsiryhmään kanssa. Opinnäytetyön aihe on Lapsi, Luonto ja Kieli Varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön tavoitteena on elävöittää lapsen kielen kehitystä ja etsiä hänen kanssaan uusia sanoja asioiden ilmaisemiseen. Aiheeni on kasvatuksellinen koanaisuus, joka sisältää neljä eri toimintatuokiota. Toimintatuokioiden aiheet ovat metsä, eläimet, sää, vuodenajat ja aistit ja ne toteutetaan yksi aihe kerrallaan. Toiminnallinen osuus sisältää aihevalinnan, suunnitelmarungon, toteutusmenetelmän ja palauteosion.

Toimintatuokiot toteutetaan helmi-maaliskuussa 2021 ja tarkemmat ajankohdat ilmoitetaan kirjeellä tai sähköpostilla. Toivon että jokainen lapsi osallistuu toimintatuokioin. Tuokioissa käsittelen lapsiryhmässä eri aiheiden toimivuutta ja niihin liittyviä lasten huomioita ja havaintoja. Toivon että toimintatuokioaiheet rohkaisevat lapsia löytämään uusia sanoja ja käyttämään kieltä yhteisleikkien ja luonnon ilmiöiden avulla.

Vastaan mielelläni teidän esittämiin kysymyksiin.

Kiittäen

Zahra Shairifi

C1900306@student.com

Vanhempien suostumuslomake**Lapsen nimi** _____

Lapseni saa osallistua toimintatuokioihin?

KYLLÄ	EI
-------	----

Lapseni kommentteja saa hyödyntää opinnäytetyössä?

KYLLÄ	EI
-------	----

Lapseni tuotoksia ja kuvia saa hyödyntää opinnäytetyössä?

KYLLÄ	EI
-------	----

Lasta koskevat mahdolliset terveys rajoitteet?

KYLLÄ	EI
-------	----

Palauta lomake Hepopuiston päiväkotiin 15.2.2021 mennessä.

Huoltajan allekirjoitus

_____

Nimenselvennys

_____

LIITE 2. PALAUTELOMAKE PÄIVÄKODIN AMMATTIKASVATTAJILLE

Hyvät ammattikasvattajat

Opinnäytetyöni aihe on Lapsi, Luonto ja Kieli Varhaiskasvatuksessa, joka toteutetaan neljänä toimintatuokiona. Menetelmän avulla uudistetaan ja havainnollistetaan lapsen ja lapsiryhmän kielellisiä ja toiminnallisia valmiuksia jotta hän saa tasavertaisia oivalluksia ja elämyksiä.

Palautelomakkeen avulla pohdin opinnäytetyöni aihetta ja sisältöä. Toimintatuokioiden menetelmän tavoitteena on tukea lapsen kielen kehitystä luontoa toimintaympäristönä hyödyntäen, ja luoda monipuolisia mahdollisuuksia lapsen tiedolliseen ja kielelliseen oivaltamiseen. Kasvava kielitaito antaa uusia elämyksiä, edistää ryhmäytymistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Oheisella palautelomakkeella pyydän ystävällisesti sinua kertomaan mielipiteesi toimintatuokio menetelmästä, jonka toteutin Hepopuiston päiväkodissa.

Kiitän

Zahra Sharifi

S-posti C1900306@student.diak.fi

Palautelomake

Aihe	Palaute toimintatuokioista
Toteutusaika	helmikuu 2021
Palautteenantaja	Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodin ammattikasvattaja
Kohderyhmä	5-vuotiaat lapset
Palaute kysymykset	Palautelomakkeessa on neljä kysymystä ja jokaisessa on kolme eri kohtaa. Toivon että vastaukset kattaisivat eritellysti mielipiteesi toimintatuokioista.

Mielipiteesi toimintatuokioista?

1.

2.

3.

Vastasivatko tuokiot lasten ikäryhmän tarpeisin?

1.

2.

3.

Autoivatko toimintatuokit päiväkodin arjessa monikielisiä lapsia yksilöinä ja ryhmässä?

1.

2.

3.

Mitkä ovat sinun muutos- ja täydennys ehdotuksiasi toimintatuokio menetelmään?

1.

2.

3.

Mitä erityistä haluat kertoa lapsiryhmän arjen tarpeista ja odotuksista nyt ja vastaisuudessa?

2.

3.

LIITE 3. TOIMINTATUOKIOIDEN SUUNNITELMARUNKO

Suunnitelmarunko

Aika

Paikka

Ryhmä

Toteutusmuoto

Havaintovälineet

Lauluhetki aiheeseen liittyen

Leikkihetki aiheeseen liittyen

Palaute

Pikapalaute seuravana päivänä

Ohjaavan opettajan palaute

Menetelmä

Toimintatuokiosta tehdään yksityiskohtainen suunnitelma

toimintatuokiot toteutan aihe kerrallaan

valitaan aihe, sen sisältö, muoto ja toteutustapa

Varataan aiheeseen liittyvistä havaintovälineistä

Varmistetaan tarvittavat henkilöt toteutukseen

Suoritetaan tarvittavat tiedottaminen toimintatuokiosta

henkilökunnalle, lapsille ja vanhemmille.

LIITE 4. ”HUOMAA MINUT!” HAVAINNOINTILOMAKE

Päivämäärä: ____ / ____ / 20__

Huomaa minut! -havainnointia lapsesta

Lapsen nimi ja ikä: _____

Tilanne:
Keitä on paikalla? Mitä tapahtuu?
Mitä lapsi tekee? Kenen kanssa hän on vai onko hän yksin?

Eleet, ilmeet, kontaktit, liike, asennot kosketus, yms.:
Mitä lapsen käyttäytyminen kertoo? Millaisia eleitä, ilmeitä ja liikkeitä näet?
Mitä hän eikä kerroo niillä tämän hetkisestä olotilastaan?

Vanhemman/ havainnoijan mietteitä (täytä viimeisenä):
Millaista palautetta aneilet lapsen antaneen havaintojesi perusteella?
Lapselle ennen tapahtuneen tai tulevan tilanteen vaikutus lapsen tähän hetkeen?
Mitä uutta huomasit tai opit lapsesta? Havainnoi omaa tunnetilaasi? Heijastulko oma läsnäolosi lapseen? Miten se hänessä näkyi?

Lomake on kehitetty MLL:n Varsinais-Suomen piirissä MLL:n
mentalisääntoiminnan materiaalien pohjalta

MLL MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Toiveita, viestejä:
Voit myös kirjoittaa lapsen puhetta/ sanoja ylös.
Millaisia aloitteita hän tekee ja kenelle?
Millaisia toiveita hän ilmaisee ja kenelle?

Ajatuksia:
Millaisista asioista lapsi vaikuttaa olevan kiinnostunut?
Mistä lapsi innostuu erityisesti? Kenen kanssa lapsi ehkä haluaisi olla?
Mitä yhteinen leikki mahtaa tuntua lapsesta? Miten se näkyy hänestä?

Tunteita:
Mikä sana kuvaa lapsen olo- ja tunnetilaa parhaiten?
Mistä hän mielestäsi iloitsi?
Mistä voit nähdä että lapselle tulee paha mieli, häntä hämmittää? Pohdi syytä siihen?

Huolen aiheita, murheita, asioita, joista en pidä:
Millaisia tärpeitä lapsi ilmaisee? Millä vaikuttaa, mistä lapsi ei pitänyt?
Mitä asioita ehkä huolestutti lasta tilanteessa?

LIITE 5 OHJAAVAN OPETTAJAN PALAUTE

Palautelomake

Aihe	palaute toimintatuokioista
Toteutusaika	helmikuu 2021
Palautteenantaja	Vantaan kaupungin Hepopuiston päiväkodin ammattikasvattaja
Kohderyhmä	3–5-vuotiaat lapset.
Palaute kysymykset	Palautelomakkeessa on neljä kysymystä ja jokaisessa on kolme eri kohtaa. Toivon että vastaukset kattaisivat eritellysti mielipiteesi toimintatuokioista.

1. Mielipiteesi toimintatuokioista?

1. Tuokiot olivat hyvin suunniteltuja ja monipuolisia.
Hyvin oli otettu huomioon kielen oppiminen ja sitä
tukemaan oli mukana kuvia, jotka helpottivat ymmärtä-
2. Ryhmässä on lapsia, joille pitkäkestoinen keskitty-
3. minen on haastavaa, joten lyhyemmällä tuokiolla
olisi varmasti lapset jaksaneet paremmin.

2. Vastasivatko tuokiot lasten ikäryhmän tarpeisiin?

1. Ryhmässä oli pääosin 5-vuotiaita, joille tuokiot
sopivat hyvin. Nuoremmat lapset olisivat varmasti
2. kokeneet tuokiot haastaviksi. Mukavasti oli tarjolla
uusia kokemuksia, kuten aistien käyttö. Lapset
3. olivat hyvin motivoituneita kokeilemaan.

3. Autoivatko toimintatuokiot päiväkodin arjessa monikielisiä lapsia yksilöinä ja ryhmässä?

1. Varmasti jokainen lapsi sai uusia kokemuksia ja oppivat myös uusia sanoja. Kaileki lapset
2. pääsivät hyvin mukaan kuolimatta siitä, millä tavalla suomen kieli on.
- 3.

4. Mitkä ovat sinun muutos- ja täydennys ehdotuksiasi toimintatuokio menettelmään?

1. Toimintatuokio voisi olla lyhyempi, jotta lapset jaksavat keskittyä, myös enemmän liikkumisesta
2. olisi voinut olla. Istuminen ja kuunteleminen on lapsille, jotka eivät täysin ymmärrä suomea,
3. kovin haastavaa.

5. Mitä erityistä haluat kertoa lapsiryhmän arjen tarpeista ja odotuksista nyt ja vastaisuudessa?

1. Monikielisessä ryhmässä on tärkeää pitää ohjeet/tuokiot selkeinä ja lyhyenä.
2. Kuvien yms. tukiin käyttö auttaa ymmärtämään Hyvä suunnittelu auttaa.
3. Olti hyvin huomioon kaileki lapset ja innostit heidät hienosti osallistumaan?

LIITE 6. KUVIA TOIMINTATUOKIOISTA

Kuva 1. Aistituokion havaintovälineet.

Kuva 2. Lapset näyttävät miten oravat juoksevat.

Kuva 3. Kissalle häntä silmät

Kuva 4. Lapsi kertoo, että tänään paistaa aurinko ja huomenna on pilvinen sää.

Kuva 5. Lapset tekevät yhdessä linnulle pesään.

Kuva 6. Hienoa tuli avaimenperää sanoit nyt saan kertoa teille kesästä.

Kuva 7. Löydätkö kuvasta neljän vuodenajan kuvia?

Kuva 8. Mistä löytyy kirjekuoret

LIITE 7. UUTTA MATERIAALIA PÄIVÄKODIN ARKEEN

LAPSI, LUONTO JA KIELI
VARHAISKASVATUKSESSA
Tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia

Uutta materiaalia päiväkodin arkeen

Zahra Sharifi

Sisällysluettelo

1 Menetelmän esittely	67
1.1 Lapset	67
2 Toimintatuokioiden aiheet	68
2.1 Toteutus	68
3 Suunnitelman runko	69
3.1 Palaute	69
3.2 Menetelmä	69
4 Toimintatuokioiden toteutus käytännössä	70
4.1 Metsä	70
4.2 Eläimet	71
4.3 Aistit	72
4.4 Sää ja vuodenajat	74

1 Menetelmän esittely

Opinnäytetyöhöni liittyen, olen kehittänyt uutta materiaalia varhaiskasvatukseen pedagogiikkaan pohjautuen lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen, hyödyntäen luontoa oppimisympäristönä. Olen luonut menetelmän, jonka avulla havainnollistetaan lapsen ja lapsiryhmän kielellisiä sekä toiminnallisia valmiuksia saada tasavertaisia elämyksiä ja oivalluksia.

Menetelmä on tarkoitettu kaikille varhaiskasvatuksen kasvattajille, ja toivon, että se saavuttaa mahdollisimman monta päiväkotia. Tavoitteenani on ollut kehittää luonteva menetelmä toimintatuokioiden avulla. Toimintatuokioiden avulla voidaan rohkaista ja innostaa lapsia kielelliseen ilmaisuun. Lähtökohtana on rakentaa mielenkiintoinen sanallinen silta lapsen, luonnon ja kielen välille, erilaisten aihekohtaisten toimintatuokioiden avulla. Seuraavaksi kirjoitan lyhyesti lapsista ja kielen tärkeydestä, jonka jälkeen esittelen toimintatuokioiden aiheet sekä niiden käytännönläheisen toteutusprosessin askel askeleelta.

1.1 Lapset

Uskon, että lapsella on rajoittamaton halu, innostus sekä oikeus oppia uutta. Yhteisten leikkien ja tuttujen luonnon aiheiden avulla, lapselle usein herääkin välitön tarve ilmaista itseään kielellisesti enemmän ja enemmän. Kasvava kielitaito antaa hänelle uusia elämyksiä, edistää ryhmäytymistä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Monikulttuurisuus, eri kielet, eri kulttuurit, tavat ja uskonnot ovat meidän kaikkien arkipäivää. Meneillään oleva kansainvälistyminen edellyttää monipuolistuvia toimia, jotta jokainen löytää paikkansa ja voi toteuttaa itseään kielellisesti yhteisön jäsenenä. Viime aikoina on noussut esiin monia ehdotuksia käytännön työmenetelmien monipuolistamiseksi. Esimerkiksi musiikki, liikunta, kuvataide sekä kirjallisuus ovat pitkään olleet osana varhaiskasvatuksen arkea. Näiden ohella, olen etsinyt toimintamuotoja, joiden avulla voisimme löytää luonnosta ja sen tuntemisesta miellyttävän lapselle soveltuvan väylän, kielellisten oivallusten sekä elämysten kautta.

2 Toimintatuokioiden aiheet

Metsä	Puut, pensaat, lehdet
Eläimet	Kotieläimet, kissat, koirat, kärpäset, linnut
Sää ja vuodenaajat	Lämmin, kylmä, aamu ja yö, vesisade, lumisade, aurinko, kuu ja vuodenaajat
Aistit	Näkö, kuulo, maku, haju ja tunto

2.1 Toteutus

Suunnittele ja toteuta toimintatuokiota lasten kanssa yhdessä käydyin keskustelun pohjalta aihe kerralla suunnitelmarungon mukaisesti. Rungosta ilmenee aihe, toteutustapa ja toteutusmuoto. Lisäksi aihetta voi elävöittää eri alojen asiantuntijoiden avulla. Paikalle olisi hyvää kutsua myös vanhempia kertomaan omista kokemuksistaan aiheeseen liittyen.

Esitä lapsille yhdessä sovitut aiheet kertomalla niistä, ja näyttämällä niihin liittyviä kuvia. Lapset osallistuvat aiheeseen muun muassa piirustuksen, muovailun, musiikin, liikunnan, retken sekä muiden tehtävään valittujen havaintovälineiden avulla.

Toimintatuokioiden keskiössä voivat olla näiden lisäksi esimerkiksi ruoka ja juoma, vesi, maito, hedelmät, kasvikset, liha, kala, ja leipä. Lisäksi luonnon monimuotoisuuden kuvaukseen voidaan ottaa esimerkiksi joet, järvet, meret, vuoret, pellot ja puutarhat. Tuokiot ovat lapsista, luonnosta ja kielestä muodostuvia kokonaisuuksia.

3 Suunnitelman runko

Suunnitelmarunkoon tarvittavia asioita ovat:

- Aihe
- Aika
- Paikka
- Ryhmä
- Toteutusmuoto
- Havaintovälineet
- Lauluhetki aiheeseen liittyen

3.1 Palaute

Palautteen keruu toimintatuokioiden jälkeen on tärkeää. Palautteita kerätään ”pikapalautteena” lapsilta joko samana päivänä tai seuraavana päivänä. Lasten lisäksi myös lasten vanhemmilta ja päiväkodin henkilökunnalta kerätään palautteita toteutetuista toimintatuokiosta. Alla lyhyt muistilista.

- Pikapalaute lapsilta samana tai seuraavana päivänä.
- Vanhempien palaute
- Henkilökunnan palaute

3.2 Menetelmä

1. Tee toimintatuokiosta yksityiskohtainen suunnitelmarunko yllä olevan rungon mukaan.
2. Toteuta toimintatuokiot aihe kerrallaan.
3. Valitse aihe, sen sisältö, muoto sekä toteutustapa.
4. Huolehdi, aiheeseen liittyvistä havaintovälineistä.
5. Varmista tarvittavat henkilöt toteutukseen.
6. Suorita tarvittavat tiedottaminen toimintatuokiosta etukäteen.

4 Toimintatuokioiden toteutus käytännössä

4.1 Metsä

- Aika:
- Paikka:
- Ryhmä:

Kuva1. Lasten laminoidut syksyn lehdet

Toteutusmuoto

Keskustele ensiksi lasten kanssa metsästä ennen retkelle lähtöä. Menkää metsäretkelle keräämään erilaisia lehtiä kirjekuoreen ja toteuttakaa metsässä laulua ja leikkituokioita. Metsäretken jälkeen, siirtykää takaisin päiväkodin tiloihin. Tässä vaiheessa lapset voivat laminoida keräämistään lehdistä omat taulut.

Havaintovälineet: puiden lehdet, kartonki tai A4 paperi sekä laminointimuovi.

Lauluhetki: Hämähäkki laulu

Leikkihetki: Puuhippa

Jokainen leikkijä valitsee itselleen puun, jossa ”asuu”, paitsi yksi leikkijä, josta tulee hippa. Kun hippa huutaa: ”Talo palaa, pakko vaihtaa!”, täytyy kaikkien leikkijöiden vaihtaa puuta. Ilman puuta ollut leikkijä yrittää samalla saada itselleen puun. Leikkijä, joka jää ilman puuta, jää uudeksi huutajaksi/hipaksi.

Palautteen keruu

- Pikapalaute lapsilta samana tai seuraavana päivänä
- Vanhempien palaute
- Henkilökunnan palaute

4.2 Eläimet

- Aika:
- Paikka:
- Ryhmä:

Kuva 2. Leikkikaveri apinapojalle

Toteutusmuoto

Eläimet elävät luonnollisissa ympäristöissä, kuten maalla, ilmassa, vedessä, sekä esimerkiksi Helsingin Korkeasaaren kaltaisissa eläintarhoissa. Kerää lapsille valmiiksi erilaisia päiväkodista löytyviä eläinleluja, ja kutsu lapset paikalle. Keskustele lasten kanssa eläimistä, kuten siitä, minkälaisia eläimiä on olemassa ja missä. Pyydä keskustelun jälkeen jokaista lasta kertomaan valitsemastaan eläinlelusta.

Havaintovälineet: Muovailuvahat ja muovailuvälineet

Jaa lapsille muovailuvahat ja tarvittavat välineet. Jokainen lapsi muovailee vahaista haluamansa eläimen tai esineen. Aiheena voi olla esimerkiksi, vaikkapa kaverin tekeminen omalle eläinlelulle.

Leikkihetki: Kuka arvaa?

Jokainen leikkijä valitsee eläimen, jonka hän esittää ryhmälle. Leikkijät esiintyvät vuorollaan ja muut ryhmän jäsenet yrittävät arvata, mikä eläin on kyseessä. Arvausaika loppuu, kun ohjaaja soittaa kelloa. (Leikkipankki, i.a.)

Lauluhetki: Pikku Marjan Eläinlaulut

Laulakaa yhdessä Pikku Marjan Eläinlauluista ”Ihahaa, ihahaa, hepo hirmahtaa” laulun. Laulun aikana lapset voivat lyödä käsillä tahtia laulun mukaan.

Palaute

- Pikapalaute lapsilta samana tai seuraavana päivänä.
- Vanhempien palaute
- Henkilökunnan palaute

4.3 Aistit

- Aika:
- Paikka:
- Ryhmä:

Kuva 3. Kylmstä kuumaa ja kovasta pehmeää

Toteutusmuoto

Ihmisellä on viisi aistia, jotka ovat näkö, kuulo, maku, haju ja tunto. Tässä osiossa herätetään lasten mielenkiintoa näihin eri aisteihin. Pohtikaa yhdessä, mitä aisteilla tarkoitetaan ja miten eri aistit ilmenevät. Elävöittäkää tuokiossa aistien olemassaoloa ja tarkoitusta erilaisilla havaintoesineillä. Näin lapset löytävät sanoja, joilla he voivat ilmaista eri aistien merkitystä.

Havaintovälineet eri aisteille

Näkö: Esineet ja värit

Tässä tuokiossa tarvitaan huivia, jolla lapset peittävät silmänsä sekä avaimenperä ja käpy, joita lapset tunnustelevat huivi silmillään, samalla arvaten, mikä esine on kyseessä. Tämän jälkeen, lapsille näytetään keltaista pääsiäiskoristetta ja Suomen lippua, joista lapset tunnistavat värit.

Tunto: Kylmä ja kuuma, pehmeä ja kova

Anna lapselle muki, jonka hän saa täyttää lumella. Tämän jälkeen kaada lumimukiin hieman kuumaa vettä. Näin lapsi näkee tapahtuman ja pääsee ihmettelemään sitä, miten lumi sulaa vedeksi ja muki lämpenee. Seuraavaksi anna lapselle pehmeä pumpulipallo sekä kova metallinen lusikka, ja anna lapsen kertoa, miten pehmeä pumpulipallo ja kova metallinen lusikka eroavat toisistaan.

Kuulo: Puuhuilu

Soita huilua lapsille ja anna heidän arvata, mistä esineestä ääni tulee

Maku: Suola ja sokeri

Ripota lapsen käteen ensin vähän suolaa ja sitten sokeria.

Kysy lapselta, mitä makuja ne olivat.

Haju: Omena ja kukka

Auta lasta peittämään silmänsä huivilla ja anna hänelle omena käteen. Pyydä lasta kuvailemaan kädessään olevan omenan tuoksua. Seuraavaksi laita omaan käteesi pieni pisara kukka hajuvettä, ja kysy lapsilta, miltä kädessä oleva hajuvesi tuoksuu.

Leikkihetki: Rikkinäinen puhelin

Lapset istuvat piirissä, ja aikuinen kuiskaa lapsen korvaan puhelinviestin: ”Tänään on aurinkoinen torstai”. Tämän jälkeen lapsi kuiskaa saman viestin seuraavalle ja sitä seuraavalle, kunnes viesti on kulkenut koko piirin läpi. Viimeinen viestin kuulija, sanoo kuulemansa viestiin ääneen, jonka jälkeen ensimmäinen lapsi kertoo alkuperäisen viestin.

Leikkihetki: Kuvaleikki

Aseta lapsiryhmän eteen pahvilaatikosta tehty kuvateline. Laita telineeseen esimerkiksi kissan kuva ja sen jälkeen lehmän kuva. Sitten anna halukkaalle lapselle villalangasta tehty häntä, ja auta lasta peittämään silmänsä huivilla. Pyöritä tämän jälkeen lasta kolme kertaa, ja anna lapsen sitten yrittää asettaa häntä kuvaan oikealle paikalle. Leikkiä jatketaan lasten toiveiden mukaisesti.

Lauluhetki: Jänöjussin mäenlasku

Pyörikää lasten kanssa piirissä käsi kädessä ja laulakaa yhdessä Jänöjussin mäenlaskun laulua.

Palaute

- Pikapalaute lapsilta samana tai seuraavana päivänä.
- Vanhempien palaute.
- Henkilökunnan palaute.

4.4 Sää ja vuodenaajat

Aika:

Paikka:

Ryhmä:

Kuva 4. Löydätkö kuvasta neljälle vuodenajalle omat esineet?

Toteutusmuoto

Puhu lasten kanssa säästä, eri vuodenaajoista ja ilmastosta lyhyesti ja innostavasti. Kysy esimerkiksi päivän säästä ja siitä, minkälainen päivän ulkoilma tällä hetkellä on. Tai kerro viikon sääennusteesta ja siitä, millaista säätä on lähipäivinä luvassa.

Havaintovälineet: pumpuliset lumipallot, havaintoesineet ja pahvilaatikko.

Tarvittavat välineet ovat itse valmistetut pumpuliset lumipallot jokaiselle lapselle ja yksi iso pumpulinen lumipallo. Lisäksi neljää eri vuodenaikaa kuvaavia havaintoesineitä, jotka jaetaan ryhmille. Sää tiedotukseen voi valmistaa television isosta pahvilaatikosta.

Leikkihetki: Lumipiiri

Lumipiirissä lapset kokoontuvat lattialle istumaan piiriin. Aikuinen laittaa piirin keskelle iso pumpulista tehty lumipalloa. Tämän jälkeen aikuinen antaa jokaiselle lapselle pienen pumpulista tehdyn lumipallon. Aikuinen antaa merkki, jonka jälkeen lapset puhaltavat omaa lumipalloaan keskellä olevaan ison pallon ympärille. Näin muodostuu pienistä palloista yhdessä muodostettu iso lumikasa. Yhdessä toteutettu lumiaihe selventää lapsille merkittävän sää tapahtuman syntymiseen.

Neljä vuodenaikaa

Vuodessa on neljä vuodenaikaa, jotka ovat talvi, kevät, kesä ja syksy. Vuodenaikojen sää vaihtelee paljon Suomessa. Talvella on lunta, keväällä sää lämpenee ja puihin alkaa tulla lehtiä. Kesällä taas on lämmintä, jolloin voi uida ja viettää lomaa. Syksyn kylmät ilmat puolestaan vievät lehdet puista ja valoisat kesäpäivät

vaihtuvat varhain pimeneviin iltoihin. Nämä neljä vuodenaikaa muodostavat vuoden, jossa on 12 kuukautta. Vuoden jokaisen kuukauden aikana vietetään myös jotakin perinteistä juhlaa, ja näitä juhlia ovat muun muassa joulukuu, pääsiäinen, vappu sekä juhannus.

Jaa lapset neljään vuodenaikaryhmään. Kerro lapsille, mikä on kunkin ryhmän aihe ja, missä ryhmät kokoontuvat. Kerro heille, että kokoontumispaikasta löytyy liinan alta vuodenaikaa kuvaava aineisto. Ryhmien tulee ratkaista, minkä vuodenaikaa aineisto heillä on. Keskustelun jälkeen ryhmät kertovat vuorollaan muille omasta vuodenaikastaan. Omatoimisen tehtävän avulla lapset tiedostavat eri vuodenaikat sekä oppivat huomamaan, mitä juhlia vietetään minäkin vuodenaikana.

Leikkihetki: Television säätiedotus.

Aloita leikkihetki lukemalla ensimmäisen säätiedotus. Kirjoita jokaisen osallistujan nimi lapulle ja laita laput arvontakuppiin. Lapset saavat nostaa vuorollaan nimilapun, josta nähdään seuraava uutistenlukija. Säätiedotuksen lukija kertoo päiväsäästä, ja lukija saa itse valita minkä tahansa vuodenaikaa, josta hän kertoo. Lukijana toimiva lapsi saa kuvailla säätä kertomalla muun muassa sen, että saataako vai paistaako? Onko lämmintä vai kylmää? Tuuleeko niin, että puut huojuvat, vai onko talvinen sää sekä hurjan liukas keli? Säätiedotus saa olla hauska ja hassunkurinenkin. Tärkeintä on, että lapset havainnoivat säätiedotuksen tarpeellisuuden ja, että sen sisältö perustuu tutkittuun tietoon.

Palaute

- Pikapalaute lapsilta samana tai seuraavana päivänä.
- Vanhempien palaute.
- Henkilökunnan palaute.